

Årsrapport 2008 från
Tåkerns Fältstation

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden WWF.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 0144 - 108 72
Åkerstigen 6 lago.andersson@telia.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@norrkoping.mail.telia.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Lars Gezelius 070-325 12 88
S. Krängev. 16 lars.gezelius@lansstyrelsen.se
585 99 LINKÖPING

Kassör: Jan Henriksson 0142-138 63
Bondegatan 15 A janne.bittan@bredband.net
595 52 MJÖLBY

Ledamöter:

Anders Elf	Konny Hörberg	Tommy Berg	Karl-Martin Axelsson
Svälinge	Repgatan 11	Norra vägen 57	Sörgårdsgatan 9
592 92 VADSTENA	573 61 SOMMEN	596 33 ÖDESHÖG	586 46 LINKÖPING
0141 - 21 11 86	070-545 40 98	0144 - 104 71	070-393 66 29
lofstrand.elf@live.se	014030453@telia.com	tommyberg46@hotmail.com	karl-martin.axelsson@lansstyrelsen.se

Suppleanter:

Kim Arrio	Ellen Hultman	Ruben Brage
Himmelstalundsv. 43	Rundelsgatan 5 A	Tröskaregatan 90
602 16 NORRKÖPING	587 21 LINKÖPING	583 34 LINKÖPING
076 - 835 86 88	070-377 65 99	013-15 87 42
swespy_kim@hotmail.com	ellen.hultman@lansstyrelsen.se	070-345 21 17
		mail@rubenbrage.se

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Box 204, 595 22 MJÖLBY

Fältstation: Kvarnstugan, Ramstad, 599 93 ÖDESHÖG tel 0144-321 19

Postgironummer: 26 34 96 - 2

Logi och guidning: Platschefen 0144 - 321 19

Medlemsavgift: Avgiften för 2009 är 100 kr och inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se**

Årsrapport 2008 från Tåkerns Fältstation

Redaktörer: Lars Gezelius och Lars Nilsson

Linköping 2009. ISSN 1650-3058
Meddelande nr. 84 från Tåkerns Fältstation.
Rapport till Tåkernfonden.
Upplaga: 150 ex.

Annual report 2008 from Tåkern Field Station, Sweden

Contribution No. 84 from Tåkern Field Station.
Report to the Tåkern Fund WWF.

De årliga rapporterna som publicerats sedan 1990 har haft lite olika namn. Till en början hette de "Fältarbete" (1990-1997). Sedan kom namnet "Fåglar i Tåkern. Fältarbete" (1998-1999) och rapporten registrerades med ett ISSN nummer hos Kungliga biblioteket. Eftersom det inte alltid bara handlar om fåglar kändes benämningen Fåglar i Tåkern inte helt korrekt. Från och med 2000 heter den kort och gott "Årsrapport från Tåkerns Fältstation". Arter på rödlistan anges med hotkategori i rubriken. (VU- sårbar, NT - missgynnad, LC- Livskraftig)

Tåkerns Fältstation stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.
Tåkern Field Station is financially supported by the Tåkern Fund.

Omslag/Cover: Trana/Crane.
Foto: Lars Gezelius

Innehåll	Sida
Verksamheten 2008.....	4
Väder.....	5
Doppingar.....	6
Rördrom.....	7
Knölsvan.....	8
Gåsräkningar, vår & höst.....	9
Sädgås.....	11
Kanadagås.....	11
Grågås.....	12
Skedand och årta.....	13
Snatterand.....	14
Simfågelräkningar.....	15
Brun kärrhök.....	18
Småfläckig sumphöna.....	19
Trana.....	20
Skrattmåsa.....	21
Fisktärna.....	22
Svarttärna.....	23
Trastsångare.....	24
Vassångare.....	25
Skäggmes.....	26
Pungmes.....	27
Ringmärkning.....	28
Punktrutt - Tåkern runt	29
Nattfågelinventering.....	30
Inventering av strandängar.....	31
Charlottenborgsmaden.....	32
Lövängsborgsmaden.....	33
Renstadmaden.....	34
Kvarnängen.....	35
Bankängen.....	36
Svanshals äng.....	37
Sjötuna äng.....	38
Furåsa-Hov, Säby.....	39
Herrestad äng.....	40
Källstad hopabete.....	41
Yxstad, Åsby.....	42
Övriga obsar 2008.....	43
Förteckning av meddelanden.....	45

Verksamheten 2008

Fältstationsåret 2008 kännetecknas av ett idogt arbete med de traditionella inventeringar som pågått under 2000-talet. Två nya arter för Tåkern noterades; nilgås och amerikansk kopparand och nu har 275 arter setts vid sjön genom åren. Under hösten rev Länsstyrelsen det gamla tornet vid Glänås som byggdes 1962 av Tåkerns Fältstation. På platsen började ett nytt torn byggas som ett första steg i arbeten med ett nytt Naturum där. Stationen var bemannad 130 dagar, vilket är något färre antal dagar jämfört med de närmast föregående åren. Långliggande personal var Anders Olovsson, Karl-Martin Axelsson, Lars Gezelius och Elena Vostretsova (Ryssland). Övriga som gjort omfattande insatser är Bengt Andersson, Adam Bergner, Anders Elf, Jan Henriksson, Erik Johnsson, Magnus Swenson, Christer Elderud, Lars Nilsson och Kim Arrio. Verksamhet och inventeringar har figurerat både i radio och press. Under året ringmärktes 2378 fåglar av 57 arter, vilket är nästan precis samma siffror som för 2007, och något färre än genomsnittet. 938 boungar märktes, bl.a. 270 svartvita flugsnappare, 92 fisktärnor, 20 svarttärnor och 121 skrattnåsar. 16 dvärgbeckasiner märktes vid Glänås under hösten. Vid tre tillfällen hölls en ringmärkarkurs med drygt 10 deltagare. Under året noterades enligt Svalan 206 arter vid sjön.

Januari - mars

Stationen var bemannad nio dagar, mestadels på helger. Två vinterfågelrutter genomfördes i början av januari, Tåkern Runt (elfte året) och Omberg (nionde året). Midvinternräkningen av simfåglar i mitten av januari genomfördes i Vättern, Tåkern och Svartån. I mars genomfördes två gåsräkningar. Personal var Bengt Andersson och Lars Gezelius.

April-maj

Under april var stationen bemannad nio dagar. Inventeringarna av strandängarna påbörjades, liksom kartering av brun kärrhök, rördrom och trana. En gås- och tranräkning genomfördes.

Under maj var stationen bemannad 18 dagar. Strandängarna inventerades, grågåskullar räknades och karteringen av skäggdopping, skedand, åрта, snatterand, skrattnås, pungmes, trastsångare, skrattnås och tärnor påbörjades. Holkarna vid Kvarnstugan och Glänås kollades. Personal under månaderna var bl.a. Lars Nilsson, Ture Persson, Karl-Martin Axelsson, Anders Olovsson, Erik Johnsson, Kim Arrio och Lars Gezelius. Fyra paddelturer genomfördes till Renstad yttre (1), Tovören (2) och östra sjön (1).

Juni-juli

Under juni var stationen bemannad 21 dagar. Arbetet under perioden dominerades av inventeringar av häckande fåglar på strandängarna, trastsångare, vassångare, rördrom, nåsar, tärnor, doppingar, trana och pungmes. Punktruttsinventeringarna "Tåkern runt" och Omberg genomfördes. Inventeringarna ute i sjön omfattade totalt 17 paddelturer fördelat på Renstad yttre 3, Prästören 3, Tovören/Svälinge 4, västra vassarna 3, östra delen 3, Källstadviken 1 och Lorbydeltat 1. Ringmärkning av boungar av skrattnås, fisktärna, svarttärna, pilgrimsfalk, brun kärrhök och holkhäckande fåglar bedrevs. Den traditionella nattsångarinventeringen genomfördes 4 juni.

I juli var stationen bemannad 21 dagar. Den standardiserade ringmärkningen vid Renstad kanal startade 2 juli och fångst bedrevs under totalt 15 morgnar. I övrigt inventerades pungmes och rastande vadare. En paddeltur genomfördes vid Tovören. Personalen utgjordes av Anders Olovsson (långliggande PC), Anders Elf, Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius.

Augusti-september

I augusti var stationen bemannad 21 dagar och i september 11. Personal var Anders Olovsson, Karl-Martin Axelsson, Johan Jensen, Axel Jensen, Elena Vostretsova (Ryssland), Lars Nilsson och Christer Elderud. Tre tyska limnologer gästade stationen under några veckor. Två simfågelräkningar samt fyra gås- och tranräkningar genomfördes. Ringmärkning vid Renstad kanal bedrevs 16 morgnar i

augusti och nio i september. Kvarnstugan förses med nya nockpannor och hängrännor.

Oktober-december

Under perioden var stationen bemannad 20 dagar. Fem gåsräkningar och en simfågelräkning genomfördes. Ringmärkning bedrevs vid Renstad kanal tre morgnar under oktober och Christer Elderud bedrev kvällsfångst av dvärgbeckasin vid Glänås och Furåsa. Rastande fåglar räknades på en försöksyta med viltåker vid Gottorp. Personal/flitiga gåsräknare var Joakim Gustafsson, Marcus Danielsson, Adam Bergner, Filip Larsson, Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Ellen Hultman, Tommy Berg, Anders Elf, Benny Ekberg, Christer Eriksson, Lars Frölich, Lars Gezelius, Konny Hörberg, Anna Kámán, Gunnar och Elke Myrhede, Jan-Erik Nordqvist och Tommy Tyrberg. Årets traditionella gåsmiddag lockade 20 personer.

Det var en kort resumé av fältstationsåret 2008. Ett varmt tack till alla som bidragit.

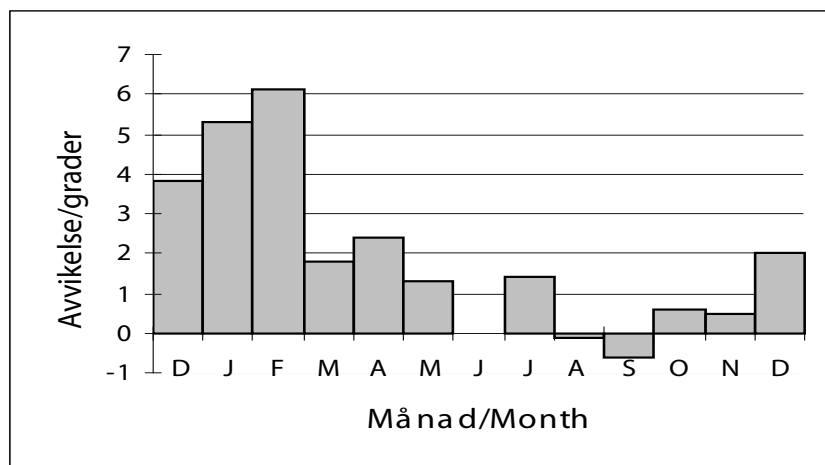
Väder

(Uppgifterna är hämtade från väderstationen Västerlösa, SMHI, som ligger ca 40 km öster om Tåkern, nederbörden i juni -augusti utgörs av egna mätningar vid Tåkern).

Vintern blev över lag mycket mild och sjön var isbelagd endast delvis i början av januari. Våren blev varm och ganska torr. Även sommaren var fin även om det kom en del regn i augusti. Hösten blev också varmare än normalt och ganska nederbördsfattig.

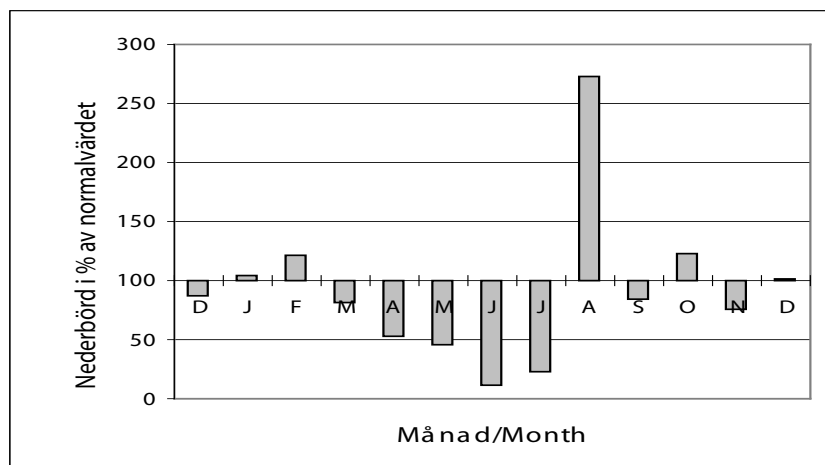
Figur 1. Temperaturavvikelse från normalvärdet under dec 2007 - dec 2008.

Deviation (degrees) from normal temperature from December 2007 to December 2008.

Figur 2. Nederbörden i procent av normalvärdet under dec 2007 - dec 2008. (Normalvärdet =100 %.)

Precipitation expressed as percentage of normal amount. December 2007 to December 2008. (Normal precipitation = 100 %).

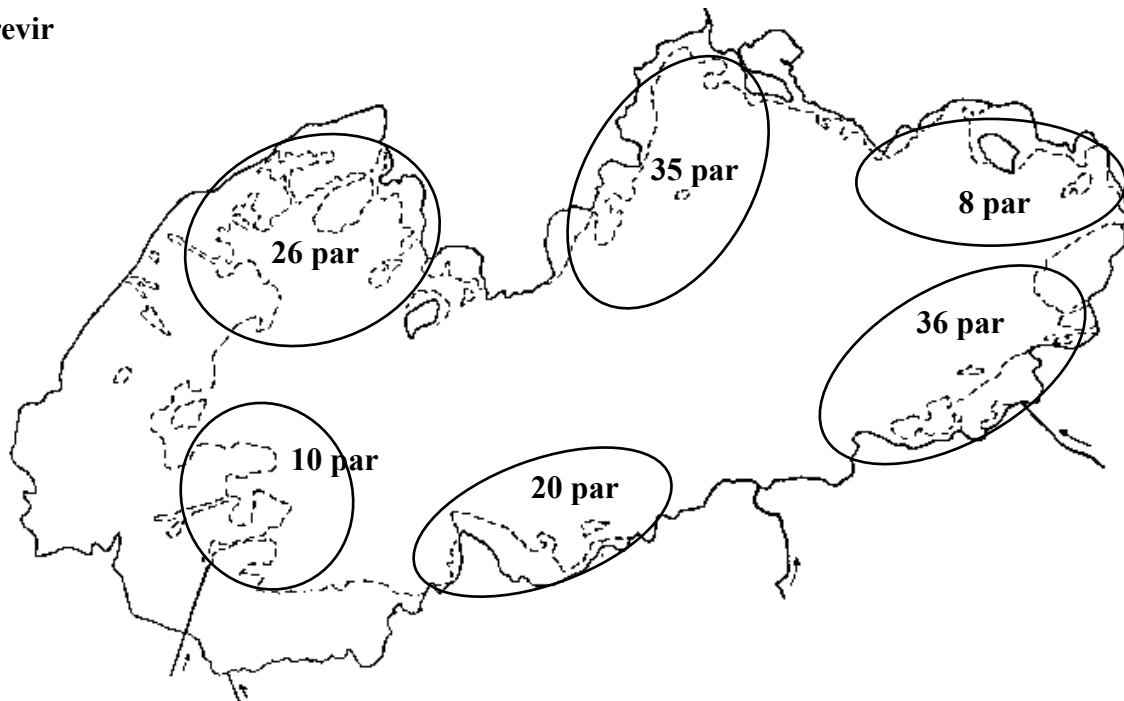

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Lars Nilsson

Inventeringen av skäggdopping som återupptogs 1996 efter över 20 års uppehåll fortsatte för trettonde året. Den största insatsen har gjorts på räkning av kullar under juni-juli och totalantalet skäggdoppingar under sommar och höst. I vissa områden med många doppingpar har antalet bon räknats. Totalt lokaliseras 135 par (revir), en nedgång jämfört med föregående års rekordnotering men ändå en hög nivå. Antalet par är fortfarande högst i området Hygnestad-Furåsa, men fördelningen runt sjön är ändå tämligen jämn. Ett tiotal ungpullar har noterats men det verkliga antalet är säkerligen högre, bl a beroende på att paddelturerna med obs-möjligheter minskar kraftigt efter midsommar. Vid höstens simfågelräkningar noterades följande antal i mitten av månaden: augusti 224, september 90 och oktober 115. Siffrorna ligger fortsatt på en hög nivå men är lägre än under fjolåret. Det stora antalet revir och de höga siffrorna vid hösträkningarna beror säkerligen på att bestånden av kransalger, axslinga och krusnate fortsatt har en mycket stor utbredning. Den milda vintern har troligen också medfört högre överlevnad.

År	Antal revir
1996	46
1997	45
1998	60
1999	54
2000	56
2001	117
2002	117
2003	76
2004	119
2005	111
2006	119
2007	164
2008	135

Figur 3. Skäggdoppingrevir, totalt 135 par. *Territories of Great Crested Grebe, in total 135 pairs.*

Svarthakedopping *Podiceps auritus* (VU)

Två vårobservationer av svarthakedopping gjordes med början vid Hovtornet, där ett ex sågs 3-6 april. Två ex låg i den konstgjorda Charlottenborgsdammen 4 maj. Under hösten sågs ett ex vid Hovtornet under perioden 14 augusti – 15 september.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* (VU)

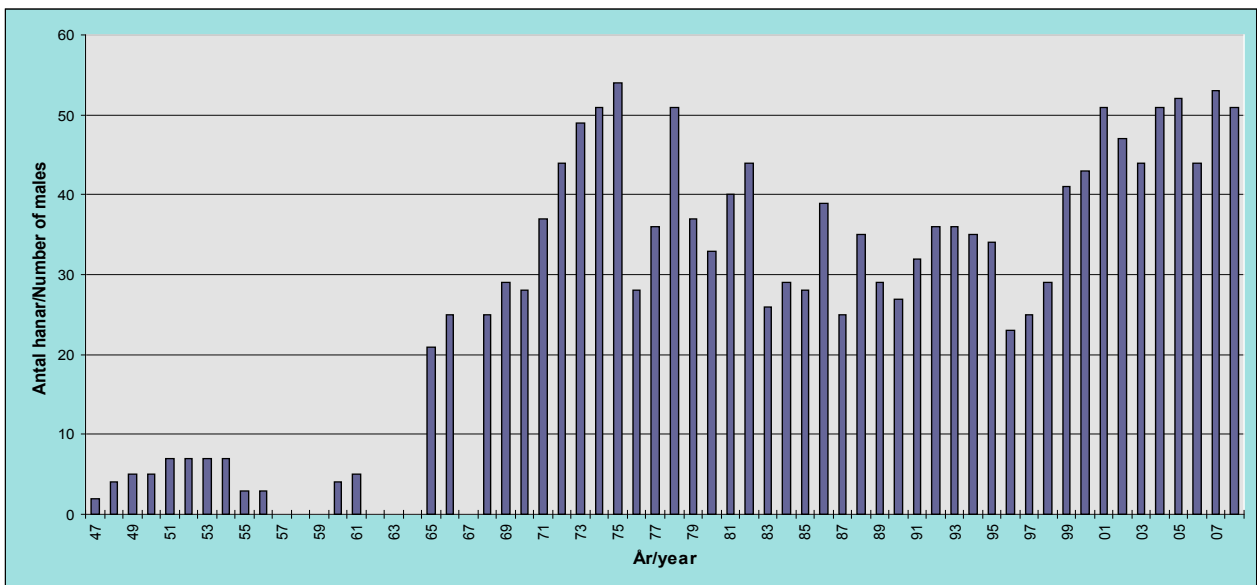
Smådopping observerades vid två tillfällen under sensommaren-hösten, ett ex 17 augusti och två ex 4 oktober, vid båda tillfällena i Hovviken.

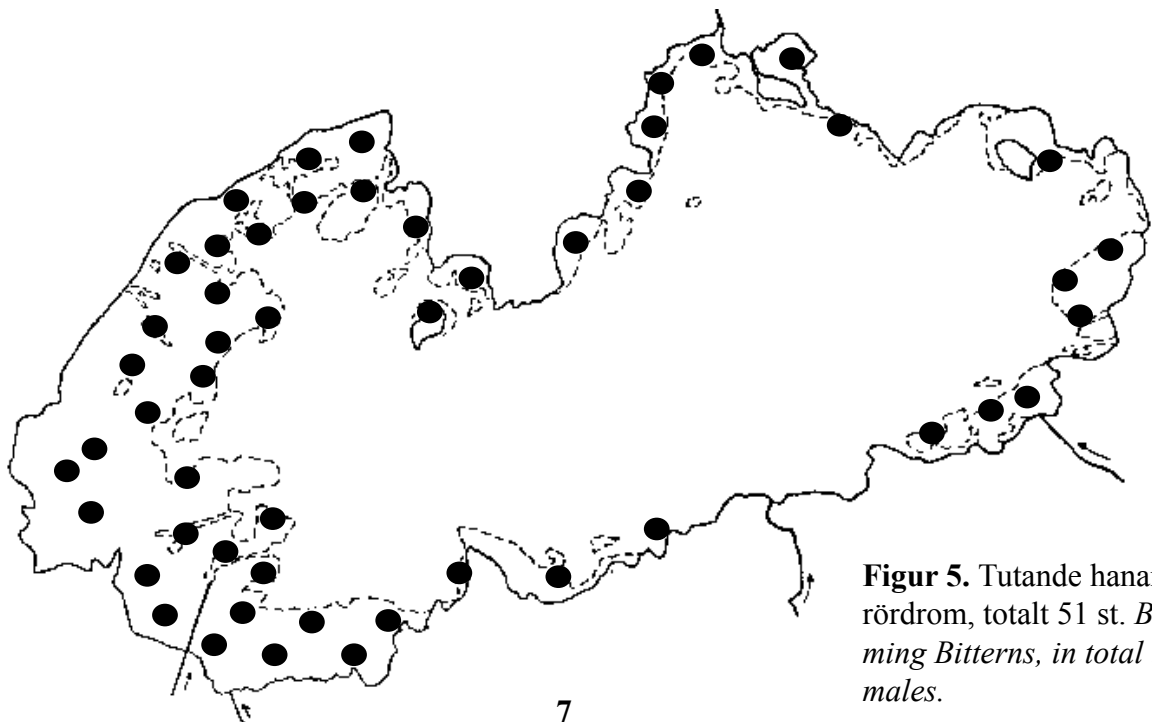
Rördrom *Botaurus stellaris* (VU)

Ture Persson

Den första rördrommen hördes redan 19 februari. I april intas reviren och "bastuban" hörs i vassarna runt hela sjön. Vid sällsynta tillfällen kan se rördrommar i spelflykt ömsom högt och ömsom lågt över vassarna. Honorna svarar själva för bobyggnad, ruvning och matning av ungarna. Antalet ungar brukar vara 4-6 st. Att leta bon är mycket svårt, då honorna landar en bit från boet och vandrar till platsen. Brun kärnhök är lättare att finna, då de slår rakt på boet. Vid pad-delturer i kanalerna kan man komma hanarna ganska nära, och då hörs det tydliga insuget, innan de 5-6 stötarna basuneras ut. Reviren låg under året ganska tätt inom området Lundtorp-Åsby i de breda vassarna i nordvästra delen av sjön. Under säsongen har 51 tutande hanar prickats in och stammen är stabil. I skrivande stund har en övervintrande rördrom rapporterats från vassen vid Svanshals udde.

Figur 4. Antalet tutande rördrommar 1947-2008. *Number of booming Bitterns 1947-2008.*

Figur 5. Tutande hanar av rördrom, totalt 51 st. *Booming Bitterns, in total 51 males.*

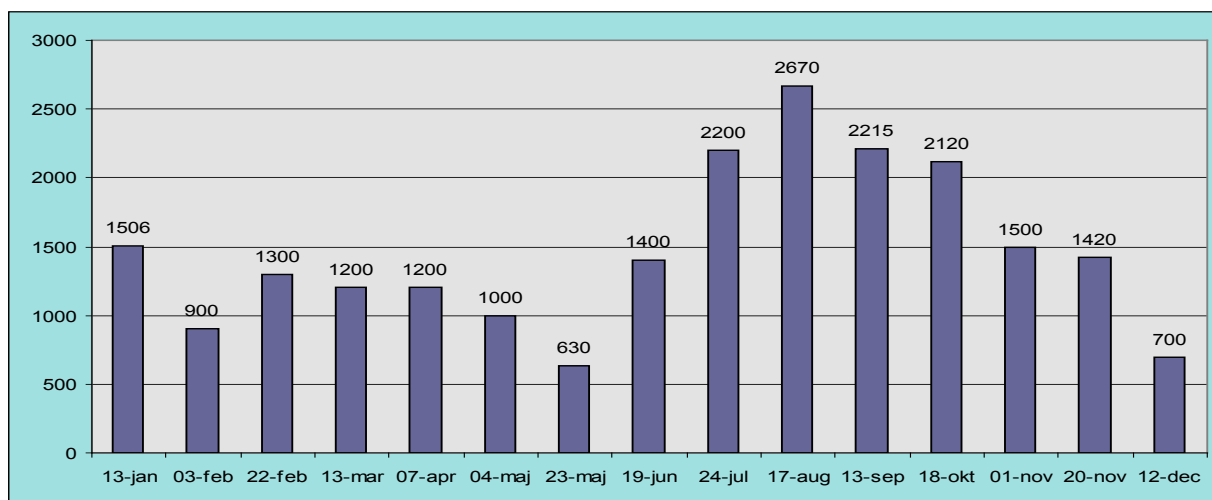
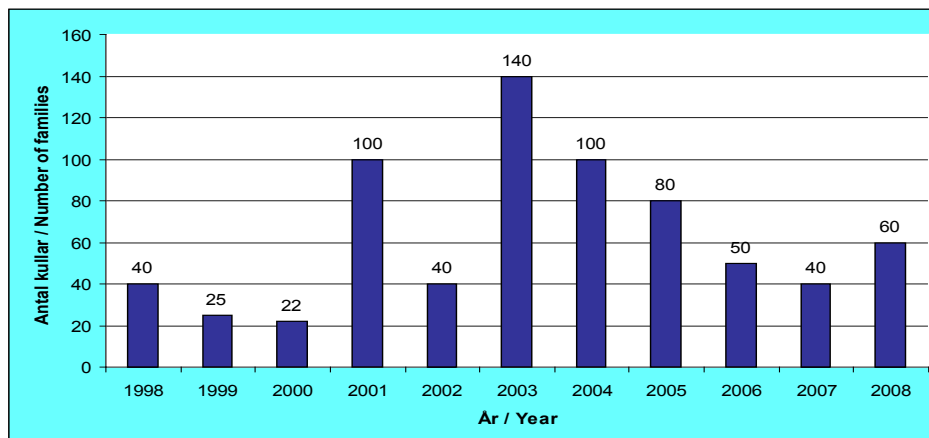
Knölsvan *Cygnus olor*

Lars Nilsson

Efter att tidigare ha ägnat knölsvanen ringa uppmärksamhet började Fältstationen 1998 att samla in mer data om arten. Förutom noteringar om bl.a. häckande svanar som gjorts i samband med annat inventeringsarbete har räkningar av ungpullar skett från strategiska platser runt sjön, framförallt från Glänåstornet. Här ser man i juni-juli en stor del av kullarna som har kläckts i sjön under året. Från höstens simfågelräkningar finns också data men här är naturligtvis antalet översomrare och inflyttare stort. Även om simfågelräkningarna inte visar hur många häckningar som genomförts i sjön under året ger de ändå en bra bild av Tåkerns förutsättningar att attrahera knölsvanar. Under hösten var antalet, i likhet med de senaste åren, mycket högt. Årets högsta notering blev 2670 ex som inräknades vid simfågelräkningen den 17 augusti. Stora antal fanns också kvar i sjön i slutet av året. Från Hovtornet räknades 1420 ex 20 november och vid Sjötuna sågs 700 ex 9 december. Även detta år var det många svanar i sjön i januari. Högsta noteringen blev 1506 ex den 13:e, räknat från Glänåstornet med utsikt över större delen av sjön. Antalet kullar i sjön uppskattades till 60, en klar uppgång från fjolårets 40 kullar men klart lägre än för några år sedan. Varför antalet kullar varierar så mellan åren har vi idag ingen bra förklaring till. Det finns inget som tyder på att födounderlaget har förändrats, kransalgsbestånden är på en fortsatt hög nivå. Sedan finns det naturligtvis en hel rad andra faktorer som kan påverka antalet häckande knölsvanar, inte minst förhållandena i övervintringskvarteren.

Figur 6. Max antal knölsvansfamiljer under sommaren i Tåkern 1998-2008. *Maximum number of Mute Swan families during summer 1998-2008.*

Figur 7. Antal knölsvanor i Tåkern 2008 räknade i huvudsak från Glänås fågeltorn (från och med september, gamla plus årsungar). *Number of Mute Swans in Lake Tåkern in 2008 counted mainly from Glänås bird tower. From September juveniles are included.*

Gåsräkningar / *Geese-counts*

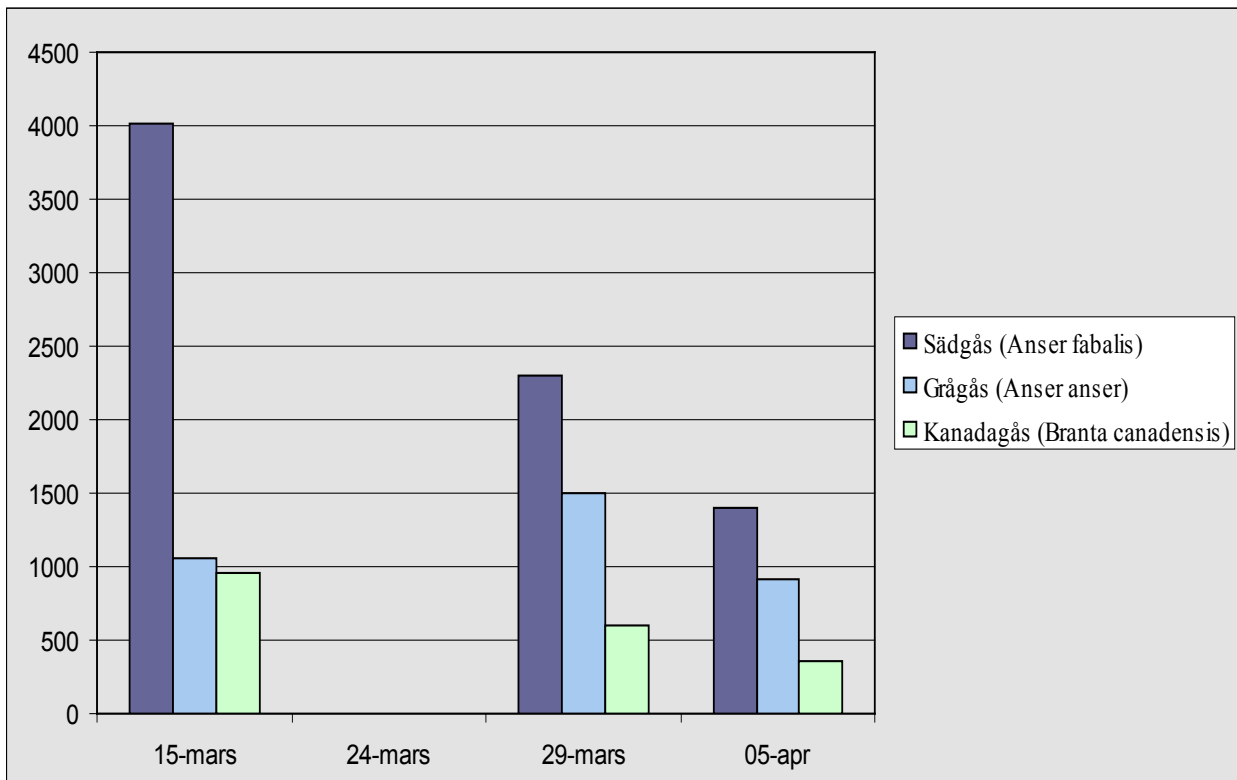
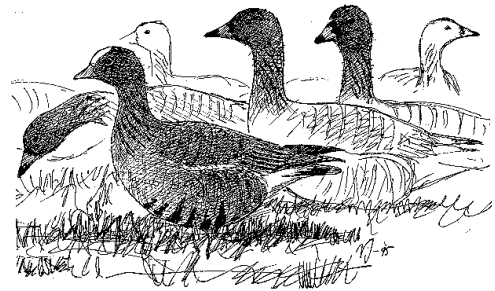
Lars Gezelius

Våren

Under våren arrangerades fyra gåsräkningar som täckte in hela sjön. Räkning nummer två 24 mars omöjliggjordes på grund av snöstorm. Det blev en tidig vår och gässen drog snabbt förbi Tåkern norrut i mitten av mars. Även under den milda vintern i februari fanns många gäss vid sjön. De tre vanligaste arternas antal vid olika räkningstillfällen åskådliggörs i figuren nedan.

Under vintern noterades i början på februari 118 grågäss, 550 sädgäss, sex bläsgäss och sju spetsbergsgäss. 6 ex av tundrasädgås *Anser fabalis rossicus* noterades 16 februari. Under våren toppade sädgås med 4020, grågås med 1500, kanadagås med 960, bläsgås med 113, spetsbergsgås med 31 ex och vitkindad gås med 25. Årets enda obs av fjällgås blev en adult på Hånger 14 april. 27-29 maj rastade en nilgås på Bankängen (första tåkernfyndet).

Figur 8. Antalet gäss vid vårens räkningar. *Number of geese during spring 2008.*

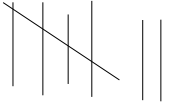
Hösten

Under hösten genomfördes nio gåsräkningar. Mittmånadsräkningarna på hösten ingår i de av Wetlands International samordnade europeiska inventeringarna av gäss. Räkningemetodiken var densamma som tidigare år, d.v.s. gässen räknades under morgonuppfloget från sju platser runt sjön. Räkningarna kompletterades med artbestämning av ovanligare arter på fälten senare samma dag eller dagen efter.

Antalet gäss vid räkningarna under hösten framgår av tabellen nedan. Gåshösten bjöd mest på överraskningar i form av att några arter var relativt fåtaliga. **Bläsgäss** och **spetsbergsgäss** uppträdde sparsamt med undantag för en topp i november och **fjällgässen** uteblev helt. **Grågässen** uppträdde i något färre antal jämfört med förra hösten och toppade i mitten av september. **Sädgässen** rastade med som mest (endast) 8600 ex. Maxantalet för kanadagås blev dock det högsta sedan 2002. **Vitkindade gäss** rastade denna höst i mer normala antal, jfr förra höstens rekordantal på 500 ex. En ovanlig obs av prutgås var en flock om 150 sträckande 15 september. En **snögås** höll till vid Hov 10 augusti - 9 september.

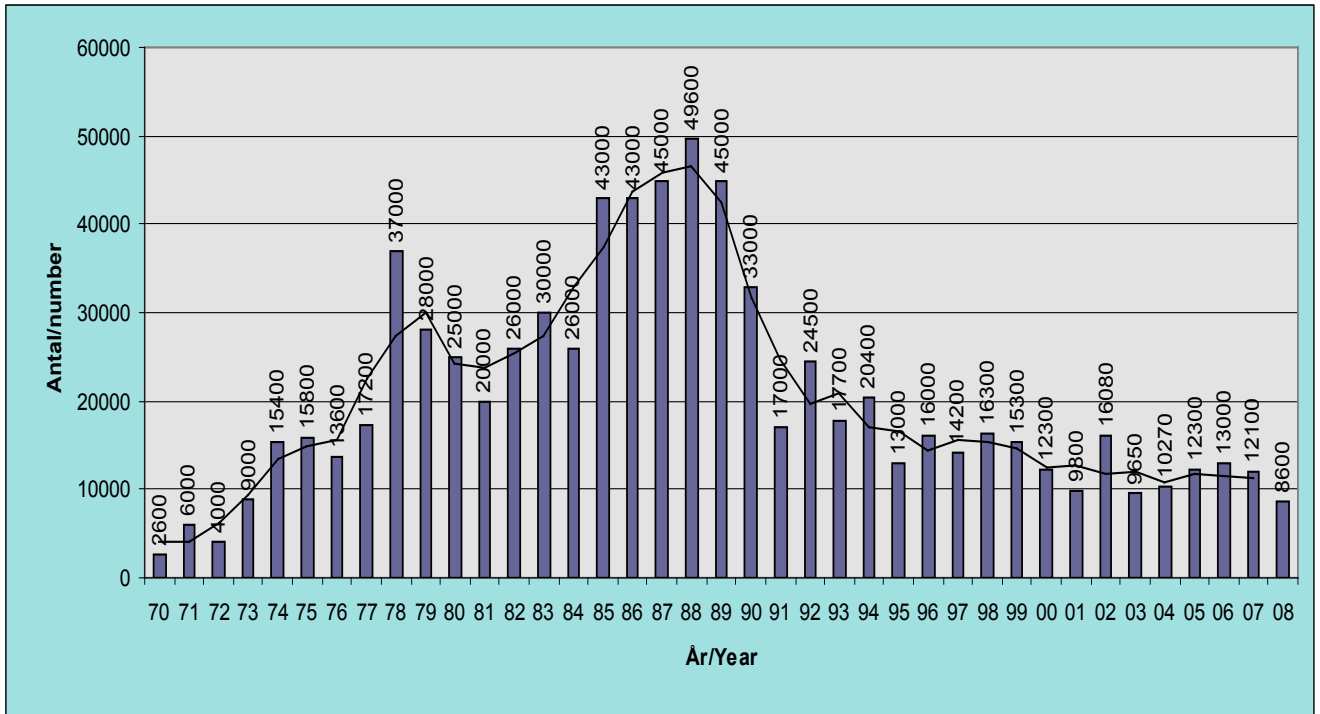
Tabell 1. Antalet individer av olika gåsarter vid höstens räkningar. *Number of Geese counted during the autumn.*

	17/8	30/8	13/9	27/9	11/10	18/10	25/10	8/11	16/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	180	2000	1430	6100	8600	6700	4800	3700
Grågås <i>Anser anser</i>	8840	11800	15100	9700	5600	3200	1610	270	325
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	-	-	-	2	1	50
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	2	-	1	-	8	-	2	20
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	740	1820	4750	680	500	950	470	280	850
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	29	-	-	8	45	-	-
Snögås <i>Anser caerulescens</i>	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Stripgås <i>Anser indicus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prutgås <i>Branta bernicla</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Sädgås *Anser fabalis* (NT)

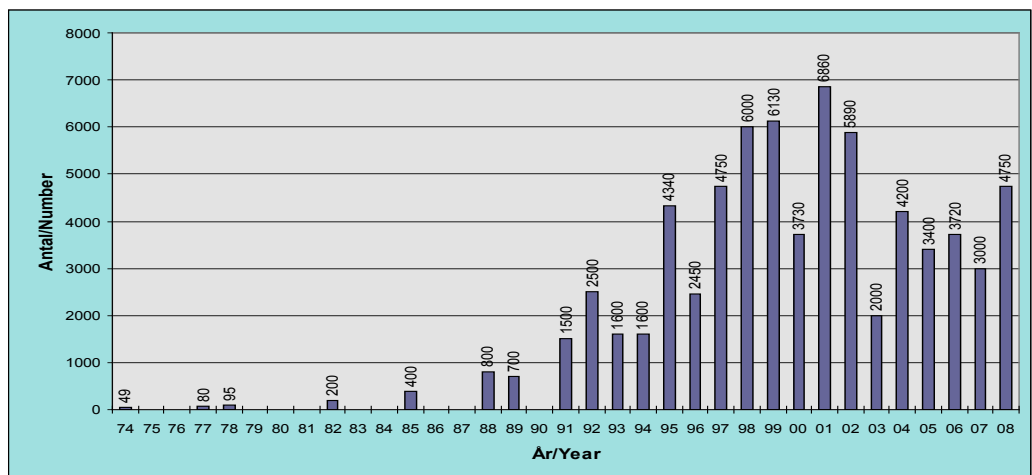
Årets topp blev endast 8600 ex 18 oktober, vilket är det lägsta antalet vid Tåkern sedan 1972! Maxantalet har de senaste åren legat på 10000 - 15000 sädgäss. De flesta gässen flög liksom tidigare ut i sektorn Säby-Furåsa samt vid Holmen-Renstad (särskilt under senare delen av hösten). Antalet sädgäss i Sverige 2008 var som högst under oktober med 50000. Arten har en fallande trend som höstrastare i Sverige. I oktober 2008 var de största rastplatserna i Sverige i Kvismaren (max 17000) och Hjälstaviken (max 7500).

Figur 9. Max antal sädgäss vid Tåkern höstarna 1969-2008. Linjen anger rullande treårsmedel.
Maximum number of Bean Geese at Tåkern during the autumns 1969-2008. The line shows running three-year mean.

Kanadagås *Branta canadensis*

Antalet höstrastande kanadagäss ökade i slutet av 1990-talet men efter 2001 kan en nedåtgående trend skönjas vad gäller höstmaximum. Variationerna under hösten är dock stora och beror bl.a. på att de utnyttjar Vättern som alternativ sovplats. Årets max, 4750 ex, inräknades 13 september. Antalet häckande kanadagäss är fortsatt relativt lågt i Tåkern. I maj/juni sågs endast tre kullar (jfr. fem st 2007, 19 st 2006, 18 st 2005, 8 st. 2004, 16 st 2003 och 2002, 14 st 2001 och -00 samt 22 st 1999) i vassarna och på strandängarna runt sjön. Alla kullar sågs vid Åsby.

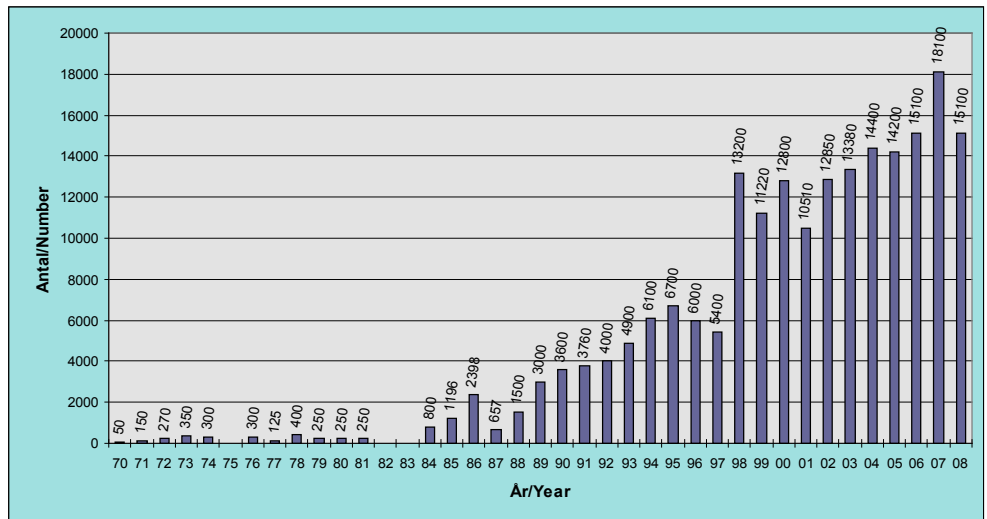

Figur 10. Max antal kanadagäss vid Tåkern höstarna 1974-2008.
Maximum number of Canada Geese at Tåkern during the autumns 1974-2008.

Grågås *Anser anser*

Maxantalet grågäss under hösten blev 15 100 i mitten av september. Totalsumman har vid de riksomfattande septemberinventeringarna i Sverige ökat kraftigt från 20 000 ex 1984 till ca 209 000 ex 2009. I Uppland rastade i september 18000 grågäss i Tännaren och 15100 i Hjälstaviken.

Figur 11. Maxantal grågäss under höstarna 1970-2008. *Maximum number of Greylag Geese during the autumns 1970-2008.*

Räkning av kullar

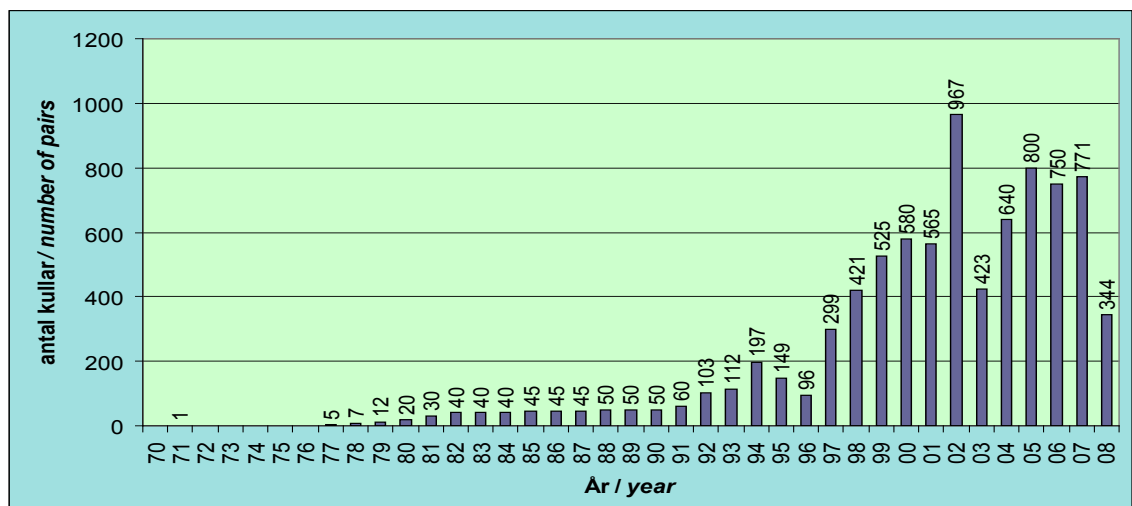
Årets inventering var heltäckande och räkningarna skedde 27 april - 28 maj, med huvudinventeringsdag 25 maj, d.v.s. under perioden då kullarna lämnar vassområdena och går upp på strandängarna. De tidigaste kullarna noterades 27 april. Det högsta antalet kullar på respektive strandängsavsnitt återges i tabell 2. Årets inventering slutade på 344 kullar, d.v.s. mer än en halvering av de närmast föregående säsongernas antal. Vårvädret med bakslag ställde till med problem under ruvningsperioden mars/april.

Tabell 2: Antal grågåskullar fördelade på olika strandängar med 2007, 06, 05, 04, 2007, 06, 05, 04, 03, 02, 01, 00, 1999 och 1998 års antal inom parentes. *Number of Grey-lag Geese clutches on different meadows at Tåkern. Number 2007, 06, 05, 04, 03, 02, 01, 00, 1999 & 1998 within brackets.*

Äng/Meadow	Antal/Number
Ramstad + mad	15 (13, 24, 16, 9, 1, 15, 4, 5, 16, 5)
Kvarnängen	1 (12, 5, 5, 12, 5, 40, 35, 30, 32, 25)
Bankängen	15 (60, 54, 57, 40, 55, 130, 80, 80, 90, 100)
Svanshals äng	55 (95, 74, 67, 75, 82, 100, 40, 40, 19, 16)
Glånäs-Lorby	5 (33, 2, 10, 5, 0, 10, 0, 0, 0, 0)
Sjötuna	8 (41, 8, 50, 32, 12, 16, 20, 16, 10, 5)
Hov/Furåsa	79 (66, 90, 75, 62, 27, 77, 80, 93, 52, 41)
Säby	25 (65, 90, 105, 100, 20, 100, 65, 35, 30, 9)
Sandby	0 (50, 40, 75, 15, 10, 43, 17, 15, 20, 33)
Herrestad	7 (73, 30, 43, 30, 20, 77, 30, 23, 24, 14)
Källstad hopabete	3 (35, 10, 11, 20, 30, 35, 10, 30, 10, 15)
Hånger	0 (0, 5, 20, 15, 0, 22, 0, 0, 0, 0)
Källstad	0 (5, 23, 12, 20, 4, 40, 34, 22, 31, 18)
Yxstad	40 (53, 85, 70, 70, 62, 80, 50, 20, 33, -)
Åsby	53 (50, 90, 40, 39, 25, 72, 50, 34, 57, 40)
Väversunda	38 (120, 120, 125, 96, 75, 110, 50, 137, 101, 100)
Summa:	344 (771, 750, 800, 640, 423, 967, 565, 580, 525, 421)

Figur 12. Antal grågåskullar 1970-2008. *Number of Greylag Geese families 1970-2008.*

Skedand *Anas clypeata* (NT) och ärta *Anas querquedula* (VU)

Lars Nilsson

Under årens lopp har försök gjorts att uppskatta hur många skedänder som häckar i Tåkern. Detta är ingen lätt uppgift. Fåglarna, och då speciellt hanarna, uppehåller sig i april och fram till juni företrädesvis i den s.k. blå bården, det öppna vattnet mellan vass och strandäng. De är då lätta att räkna. De är också rörliga och flyger gärna mellan olika lokaler runt sjön. Uppskattningen av antalet häckande par bygger framförallt på ett stort antal besök vid de olika strandängarna. Antalet hanar och honor har räknats. Under 2008 beräknas 24 par av skedand ha funnits vid sjön under häckningstid (2007:18, 2006:17, 2005:13, 2004:18, 2003:18, 2002:17, 2001:16, 2000:17, 1999:20 par). Årets notering ligger klart över resultaten de senaste åren. Medeltalet för de senaste tio åren är 18 par. Första observationen gjordes 5 april då ett par sågs vid Tovören. Under försommaren samlades större mängder skedänder för ruggning vid sjön, bl.a. räknades 75 exemplar in från Glänåstornet 15 juni. Högsta antal räknat på en lokal kom redan 17 juni då 130 ex fanns vid Tovören. En kull med fyra ungar sågs 12 juli. Noteringarna vid höstens simfågelräkningar ligger inom det normala, högsta siffran var 70 ex den 17 augusti. Årets sista observation gjordes vid Glänås där en hane sågs 17 november.

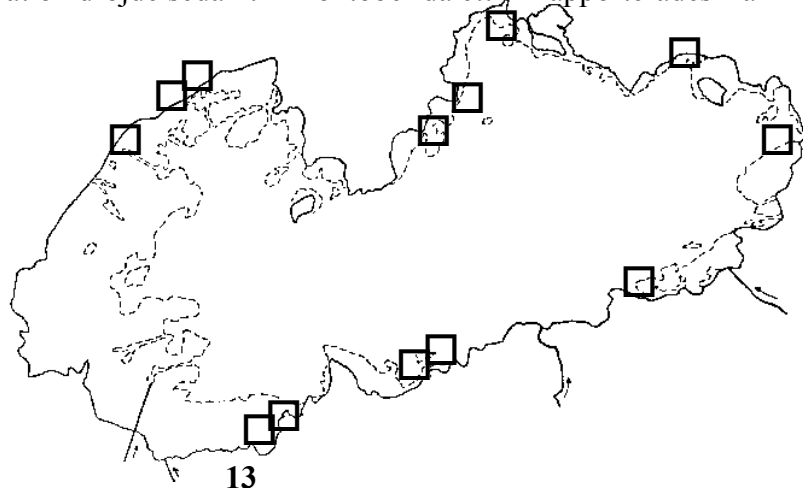

Figur 13. Par/revir av skedand *Anas clypeata*, 24 st
Number of pairs of Shoveler, 24.

Årtan har räknats runt Tåkern enligt samma principer som gällt för skedand. Uppträdandet följer också samma mönster, lättobserverad i blå bården under våren och färre observationer fram mot sommaren. Under 2008 räknades till 13 revir vid sjön (2007:13, 2006:13, 2005:12, 2004:12, 2003:16, 2002:16, 2001:13, 2000:12, 1999:12 revir). I slutet av 1970-talet uppskattades det häckande beståndet till 15-20 par. Under andra halvan av 80-talet ökade antalet par med en topp 1990 på 40-45 par. Under slutet av 90-talet har antalet sedan minskat. Medeltalet för de senaste tio åren är 13 par. Första observationen för året gjordes 7 april, då en hane sågs vid Glänås. Största antal samtidigt under våren var 20 ex, vid Glänås 27 maj. Näst högsta notering rör 11 ex vid Yxstad 25 april. Vid höstens simfågelräkningar observerades årtor bara i augusti då ett ex kunde räknas in den 17:e, årets sista observation. Årets sista observation dröjde sedan till 4 oktober då ett ex rapporterades från Hov.

Figur 14. Par/
revir av ärta *Anas querquedula*, 13 st.
Number of pairs of Garganey, 13.

Snatterand *Anas strepera* (LC)

Lars Nilsson

Här görs återigen ett försök att beräkna hur många snatteränder som finns i Tåkern. Uppgiften är inte lätt eftersom snatteranden under häckningstiden är ganska mobil och också kan vara diskret i sitt uppträdande. Till hjälp har jag tagit framförallt Fältstationens dagbok. Här finns registrerat ett antal observationer dels från olika strandängar med blå bärd och dels från paddlingsturer från olika delar av sjön. Komplettering görs också med obsar från de olika fågeltornen. Tåkernobsar av snatterand som registrerats i Svalan har också kontrollerats (123 poster, en klar ökning jämfört med föregående år, 2007:97).

Med utgångspunkt från dagboken bedöms Tåkernpopulationen under 2008 till 44 par (2007:44, 2006:42, 2005:31, 2004:52, 2003:32, 2002:29 par). Medeltal för för de senaste sju åren är 39 par. Det måste poängteras att siffran är ganska osäker eftersom snatteranden, som tidigare påpekats, är både mobil och diskret i sitt uppträdande. Enstaka bon hittades vid Tovören (8 ägg, 6/6) och Renstad Yttre (bo med ägg 5/6). Ungkullar sågs vid Tovören 9 juni och vid Glänås 24 juli, hona med 5 ungar. Årets första observation av snatterand gjordes redan den 1 mars då ett par sågs. Den 6 mars fanns tre par vid Glänås. Redan i juni samlas snatteränder i större flockar. I slutet av juli räknades 220 ex vid Sjötuna. Under höstens simfågelräkningar noterades höga antal (17 augusti:430 ex, 13 september:1000 ex, 18 oktober:630 ex). Årets sista observationer gjordes 16 november; då fanns 55 ex vid Tovören, 30 ex vid Glänås och 5 ex vid Hov.

Figur 15. Par/revir av snatterand *Anas strepera*, 44 st. Number of pairs of Gadwall, 44.

Simfågelräkningar / Counts of Waterfowl

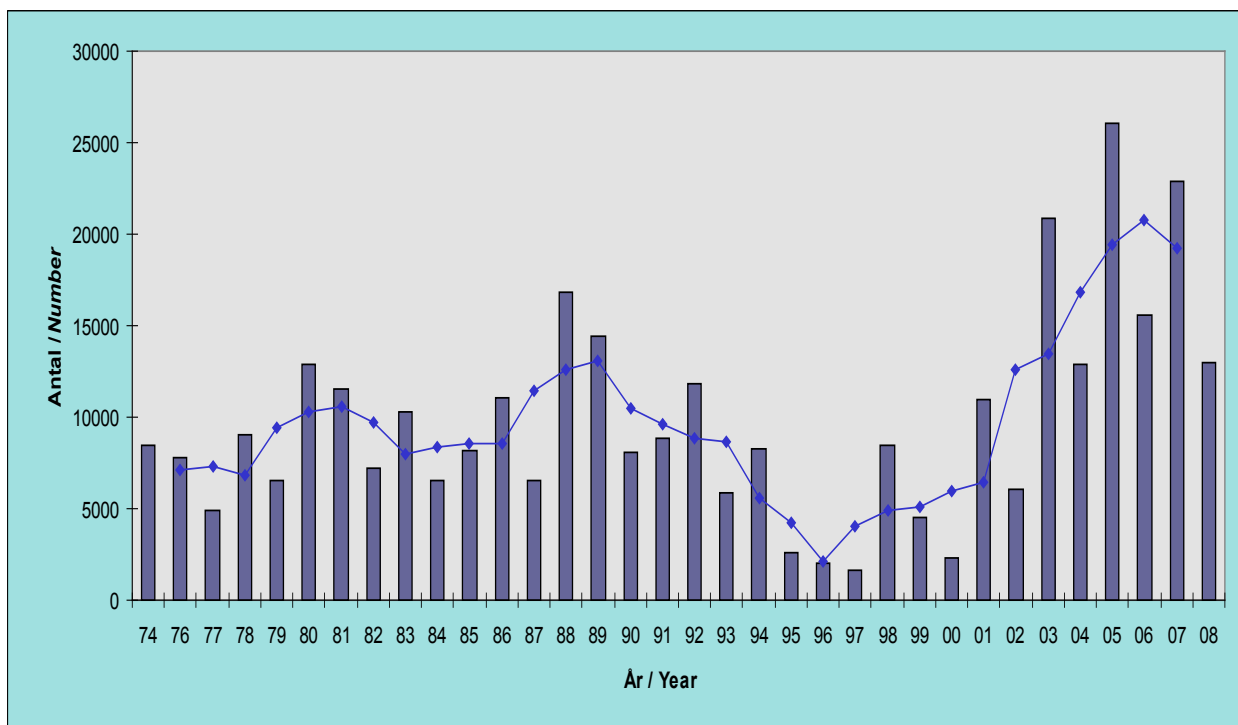
Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september är som vanligt en del av de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som samordnas av Wetlands International. Väderbetingelserna var bra vid alla räkningstillfällena med god sikt och svaga till måttliga vindar. Räkningplatserna var i stort sett bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälunge, Åsby samt en paddeltur i Renstad yttre. Med undantag av augustiräkningen blev det relativt höga summor även denna höst. Det har ju varit höga summor generellt sedan 2005. En stor del av sjöns bottenyta var bevuxen av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträse *Chara tomentosa*. Antalen var som högst i september, mest beroende på att det då rastade drygt 12000 sothöns i sjön. Tre rekordnoteringar kan konstateras 2670 knölsvanar i augusti, 1000 snatteränder i september och 1125 knipor i oktober.

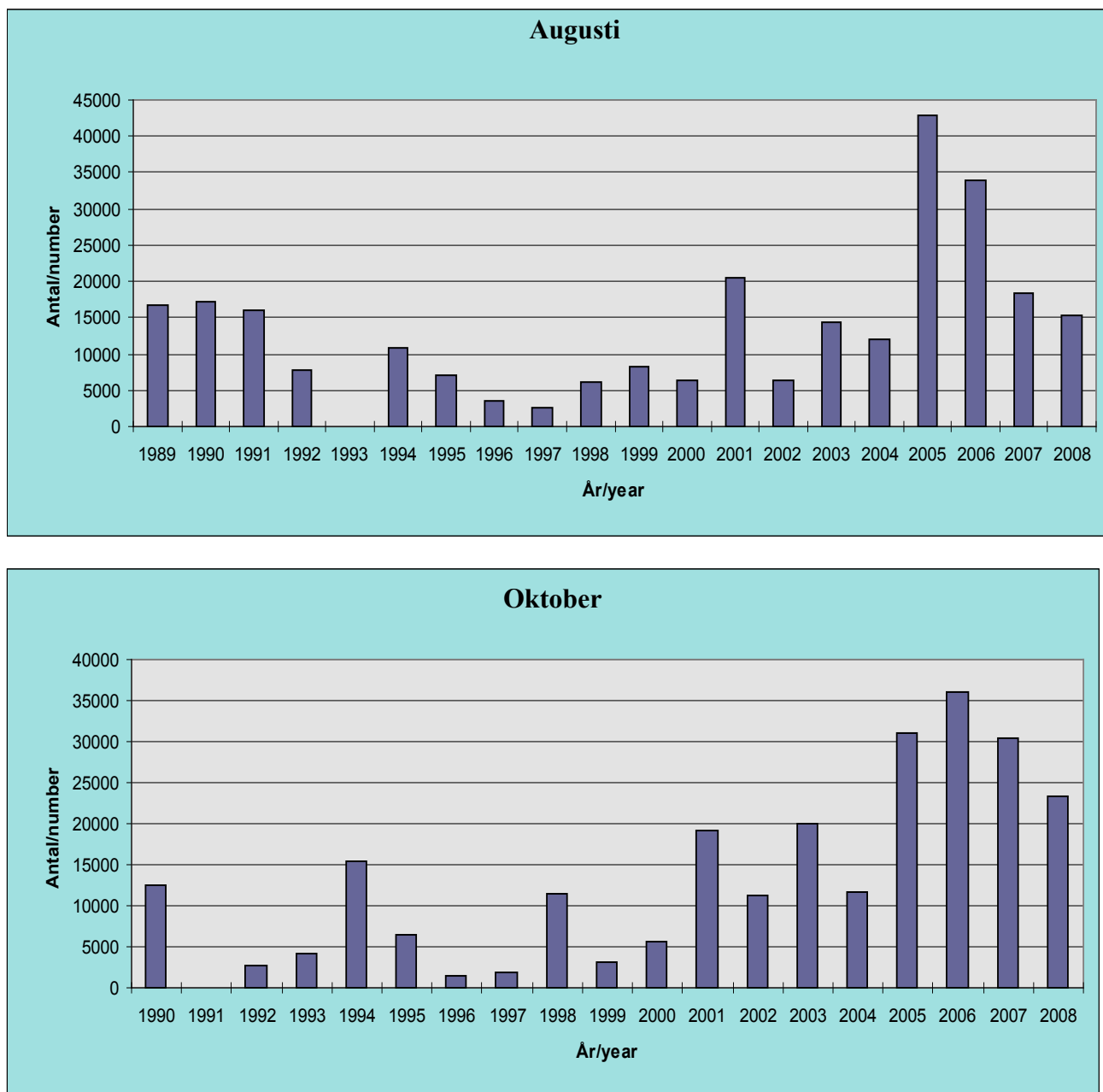
Under senhösten uppträdde fisk- och småkrypsätare i stora antal, se t.ex. **storskrake**, **vigg** och **knipa** medan **brunand** uppträdde i mer normalt antal. Simänderna rastade också i relativt stora antal, se t.ex. **gräsand**, **snatterand** och **bläsand**. **Knölsvanarna** låg på en jämn och hög nivå hela hösten med en rekordnotering i augusti. **Sothönsen** uppträdde också i normala antal med undantag för september då drygt 12000 ex noterades. Bland ovanliga arter under räkningarna kan nämnas **svarthakedopping** och **sjöorre**. En hona av **bergand** noterades 4 oktober och en **chilebläsand** höll till vid Glänås 20 juli till 30 augusti.

Våren och sommaren

I maj noterades 125 **brunandshanar** vid Sjötuna och 20 hanar vid Glänås I juni noterades 1000 brunänder vid Tovören, mest hanar. Det är rimligt att anta att minst 100 par häckar i Tåkern.

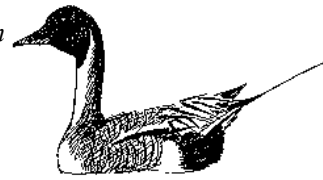

Figur 16. Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2008. Linjen anger rullande treårsmedelvärde. *Total number of waterfowls, exclusive the Coot, in Tåkern in the mid-september counts 1974-2008. The line shows running three-year mean.*

Figur 17. Totalt antal inräknade simfåglar vid augustiräkningarna (omkring 17 augusti), diagrammet överst och oktoberräkningarna (omkring 15 oktober). Ingen räkning genomfördes i augusti 1993 resp i oktober 1991. *Total number of waterfowls counted in Lake Tåkern in August (above) and October.*

Under våren sågs som mest 60 **salskrakar** 11 mars, 500 **viggas** 6 april, 600 **knipor** vid Svälninge 13 mars och 400 **knipor** vid Glänås 11 mars samt 2000 **sothöns** 7 april. Ett par **bergänder** noterades 30 april. Tre **storlommar** sågs vid Sjötuna 20 maj. Minst fem par gravänder sågs vid sjön i börjanmitten av maj. En hona av **amerikansk kopparand** sågs vid Renstad yttre 5 juni, vilket var första fyndet för Tåkern. En ovanlig obs var 80 **sjöorrar** som rastade vid Svälninge 13 mars. Ett ex sågs också 18 oktober. Elva **ejdrar** sträckte förbi Åsberga 2 april.

Tabell 3. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

*Number of Waterfowls during the autumn counts. Within brackets is given the mean for the latest ten years counts. * marks new record for the month for Tåkern.*

	17/8	(98-07)	13/9	(98-07)	18/10	(98-07)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	224	(167)	90	(151)	115	(194)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	1	(0)	0	(0)	0	(0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	0	(0)	0	(0)	2	(0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1	(1)	0	(1)	0	(1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	63	(450)	440	(358)	260	(254)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	10	(39)	18	(34)	21	(35)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2670*	(1440)	2215	(1542)	2120	(1592)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1	(0)	1	(3)	0	(10)
Chilebläsand <i>Anas sibilatrix</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	1	(2)	1	(1)	0	(2)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	500	(1132)	1450	(1915)	7300	(3251)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	430	(289)	1000*	(304)	650	(317)
Kricka <i>Anas crecca</i>	700	(1026)	850	(1088)	350	(461)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1910	(1292)	1000	(912)	1800	(943)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	1	(10)	32	(99)	68	(65)
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	(2)	0	(0)	0	(0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	70	(46)	44	(32)	7	(29)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	4360	(4758)	3030	(4241)	3300	(3952)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	81	(384)	630	(264)	1150	(681)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0	(1)	0	(0)	0	(0)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	40	(65)	50	(73)	1125*	(272)
Obest. änder <i>Anatinae</i> sp.	0	(1005)	2050	(1706)	500	(2638)
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	0	(1)	0	(1)	61	(48)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	17	(3)	70	(72)	255	(195)
Obest skrak <i>Mergus</i> sp.	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	4230	(4764)	12200	(4121)	4200	(3042)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Summa:	15311	(16906)	25171	(17177)	23262	(17993)
% av medelvärdet	91 %		147 %		129 %	

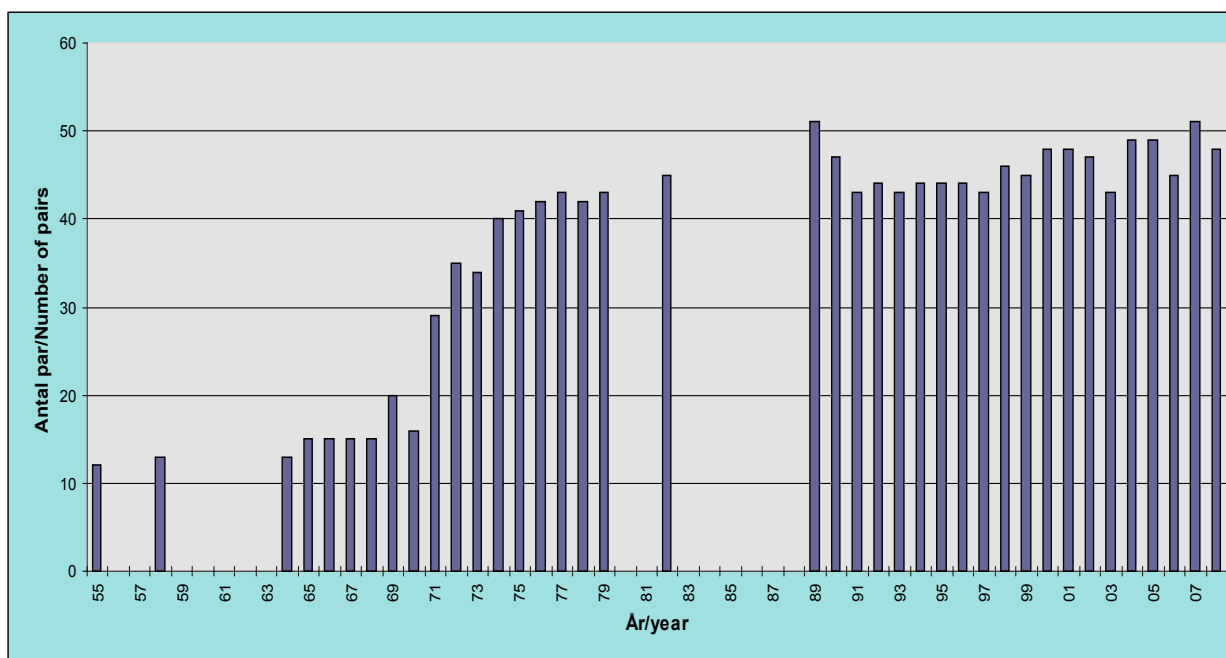

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

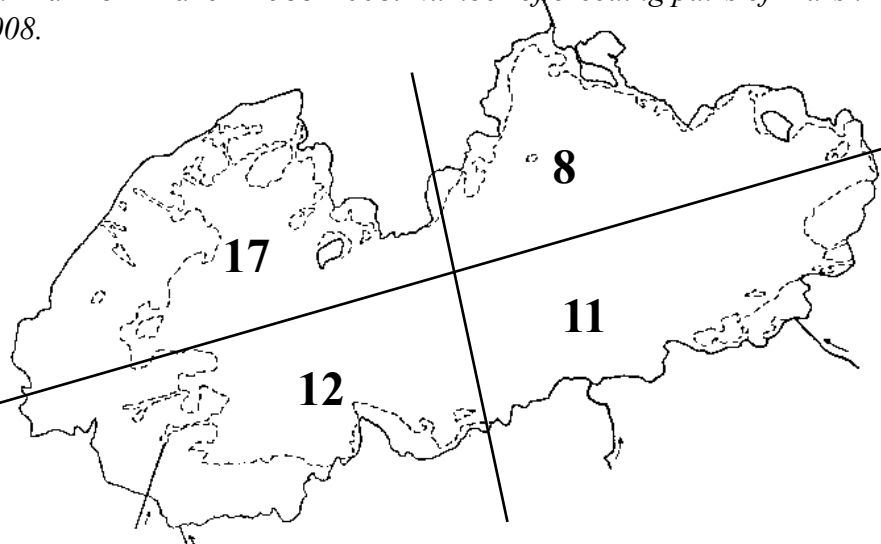
Ture Persson

Den första brunhöken sågs 15 mars. Inventeringen har skett enligt tidigare modell med observationer från fågeltornen, strandvallen och vid paddelturer längs kanaler och vid vassarnas ytterkant. Kanalerna är ofta revirgränser och hannarna flyger då med hängande ben och visar att detta är mitt område. Bästa tiden att lokalisera reviren är sista aprilveckan, då bobyggnaden är intensiv. I maj pågår ruvningen och det kan dröja timmar, innan hannarna kommer till boet med byte. Efter kläckningen i juni blir bobesöken tätare, då hannarna kommer med byten företrädesvis sorkar och fågelungar. Då ungarna växt till sig jagar även honorna i närheten och kan då fånga ganska stora sothönsungar. Inga ungar har ringmärkts i Tåkerns vassar, men i en damm öster om sjön märktes två kullar om vardera tre ungar. I juli då ungarna blir flygga sitter de gärna tillsammans i videbuskar och väntar att föräldrarna skall anlända med byte. Under säsongen har 48 revir konstaterats med följande fördelning: SW 12 par, NW 17 par, SE 11 par och NE 8 par. De sista brunhökarna sågs i skiftet september-oktober.

Figur 18. Antalet par av brun kärrhök i Tåkern 1955-2008. *Number of breeding pairs of Marsh Harriers in Tåkern 1955-2008.*

Figur 19. Antal häckande par av brun kärrhök i fyra sektorer, totalt 48 par. *Number of pairs of Marsh Harriers in different parts of the lake, in all 48 pairs.*

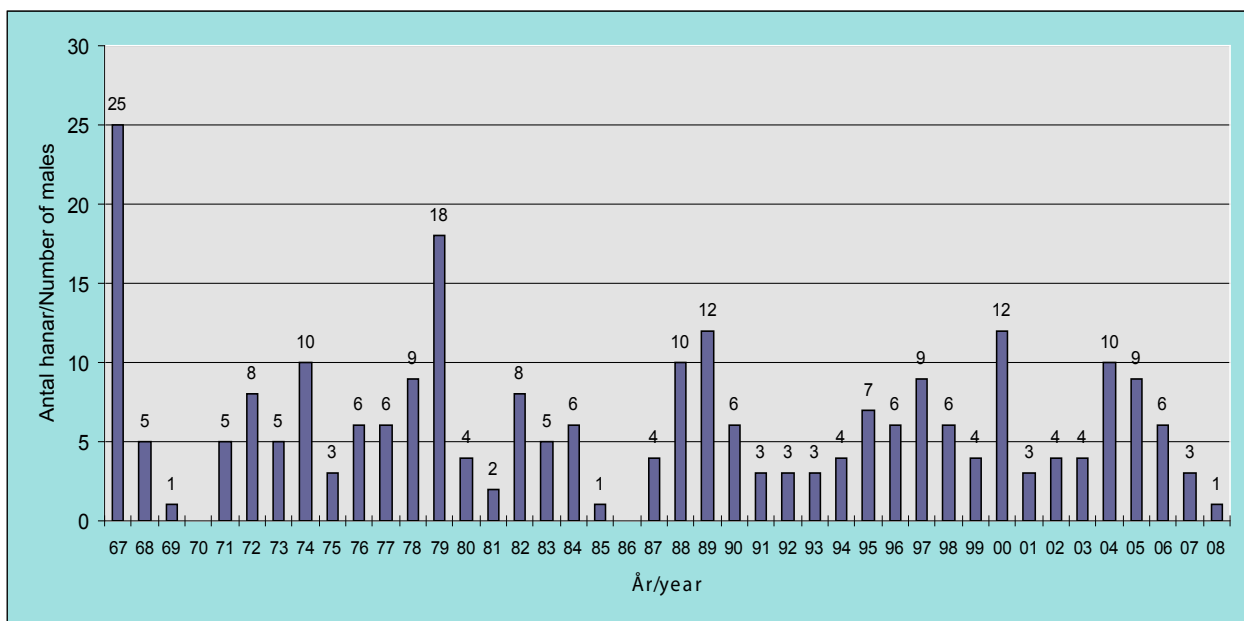

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (VU)

Lars Nilsson

Antalet småfläckiga sumphönor har varierat betydligt mellan åren. I figur 21 visas numerären under de senaste dryga 40 åren. De sista åren på 1960-talet skedde en drastisk minskning då noll till fem individer hördes. 1967 kunde 10-25 exemplar höras på sträckan Väversunda-Renstad. Under 1990-talet kan en svagt uppåtgående trend skönjas. År 2000 var ett toppår med en av de högsta årssummorna under hela perioden. 2001 spelade tre och 2002 respektive 2003 fyra fåglar, vilket är låga siffror. Antalet ökade markant 2004, 2005 och 2006. Nedgången 2007 fortsatte även 2008 då bara två fåglar hördes, den lägsta noteringen sedan 1985. På den ena lokalen, Glänås, gjordes bara en observation, den 7 juni. Eftersom lokalen är mycket välbesökt borde flera observationer gjorts om det varit fråga om ett permanent revir. Därför bedöms att endast ett revir hävdats under 2008, det vid Lövängsborgsmaden. Troligen får vi även kommande år se en stor variation i antalet spelande fåglar, som kanske inte främst beror på tillgången till lämpliga häckningsbiotoper utan lika mycket på förhållanden i övervintringsområdet och under flyttning. Första observationen för året gjordes 4 maj.

Figur 20. Antal spelande småfläckiga sumphönor vid Tåkern 1967-2008. *Number of whistling Spotted Cranes at Tåkern 1967-2008.*

Figur 21.

Platser där småfläckig sumphöna spelade i slutet av maj och början av juni 2008. *Whistling Spotted Cranes in late May and early June 2008.*

Trana *Grus grus*

Lars Gezelius

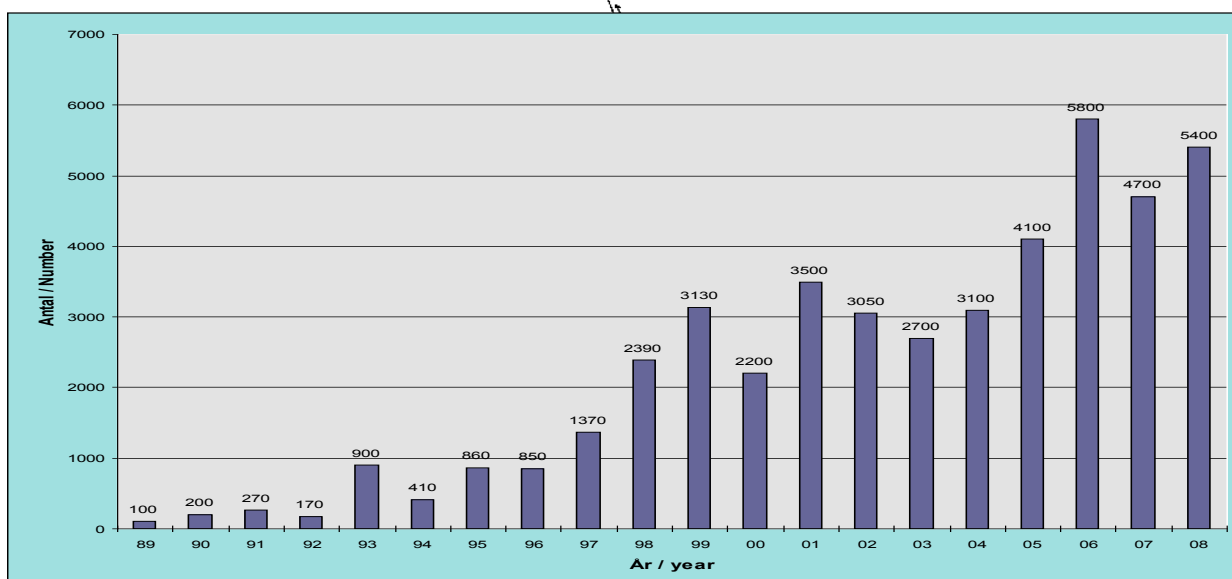
De första tranorna anlände till Tåkern 27 februari. Under våren räknades tranor mer regelbundet i samband med gåsräkningarna. Denna vår blev det tämligen låga antal med en topp på endast 700 ex 29 mars. Vårrekordet är från 2004 då 3220 ex rastade. Sammantaget bedöms ca 100 ex ha över-somrat vid sjön (räknade i slutet av maj). Under april till juni markerades ensamma par, varnande fåglar eller par med ungar på karta över Tåkern. I år bedöms att 18 par påbörjat häckning vid sjön, vilket är ungefär som de senaste årens antal. Trenden är hela tiden en svagt ökande häckpopulation. Endast tre av paren sågs med en-två ungar vardera. Man kan misstänka att predationen är hög p.g.a. att rävpopulationen är stor. Detta år märktes ingen tranunge. Vid gåsräkningarna under hösten noterades antalet tranor med följande resultat:

17/8	30/8	13/9	27/9	11/10	18/10	25/10	8/11	16/11
1360	2800	4500	3740	5400	3	6	1	1

Toppnoteringen på 5400 ex. 11 okt. är den näst högsta noteringen vid sjön. Rekordet är 5800 ex. i mitten av oktober 2006. Den sista observationen gjordes 19 november. Under hösten räknades andelen ungfåglar och bland drygt 1000 åldersbestämda tranor var andelen årsungar 8,3 %.

Figur 22. Häckningsplatser för tranor vid Tåkern 2008, 18 par. *Territories of Cranes around Tåkern 2008, 18 pairs.*

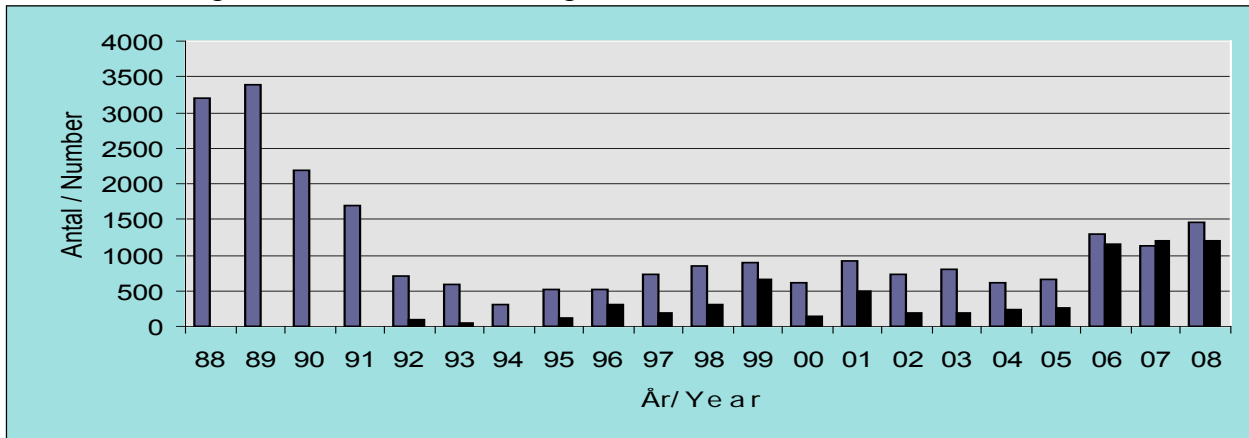
Figur 23. Högsta dagsnotering av tranor vid Tåkern under höstarna 1989-2008. *Highest number of Cranes at Tåkern during the autumns 1989-2008.*

Skrattmåå *Larus ridibundus*

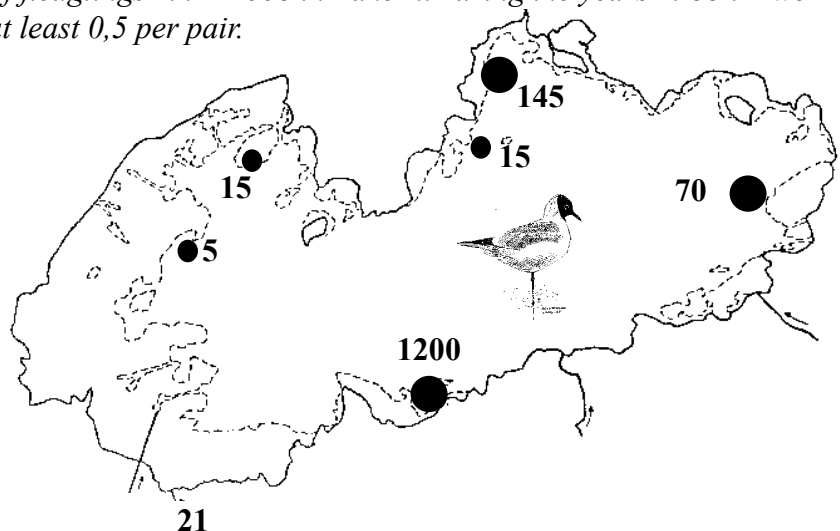
Lars Gezelius

Enstaka fåglar höll till vid Tåkern redan i januari. Större antal (100 ex.) noterades 13 mars. I maj påbörjade ca 1450 par häckning i tre huvudkolonier. Liksom de senaste åren häckade alla par på öar ute i sjön. De nyskapade öarna vid Glänås var mycket attraktiva och de blev även i år den dominerande häckningsplatsen. Vid Glänås var paren uppdelade på de olika öarna med 700 par på stora ön, 260 på västra ön, inga på östra ön, 170 på avlånga ön norr om fågeltornet, tio par på ön närmast fågeltornet samt 30 på gamla flottarna och 30 på nya flottarna. Det innebär fler par på stora ön och nya flottarna jämfört med fjolåret. I månadsskiftet maj/juni kontrollerades äggkullstorleken i 82 bon vid Tovören och Furåsa och medelkullstorleken var 2,5 ägg per bo. Liksom föregående år gick häckningen över lag bra för skratmååarna. 2005 utsattes kolonin vid Glänås för intensiv predation av kråkor och bruna kärnhökar men i år, liksom 2007 och 2006 uteblev denna nästan helt. I år var kolonin här 1200 par att jämföra med 825 par 2007, 1020 par 2006 och 190 par 2005. Här bedöms ca 1000 ungar blivit flygga. Kolonin vid Furåsa var uppdelad på fyra mindre kolonier och här bedöms ca 50 ungar blivit flygga. Detta år beräknas totalt 1200 ungar ha blivit flygga. I juni och juli ringmärktes 121 boungar, främst vid Tovören och Glänås. Tre återfynd har rapporterats under året. En fågel märkt som bounce 2007 lästes av (ringnumret) med kikare 30 november i Viana Do Castelo, Portugal, en fågel märkt som bounce 2008 kontrollerades av ringmärkare i Ostfriesiska öarna, Tyskland och en fågel märkt 1999 återfanns död i Ranstad, Västergötland efter 9 år och 42 dagar.

Figur 24. Antal par 1988-2008 och ungrproduktion 1992-2008 hos skratmåå. För åren 1988-91 saknas data angående ungrproduktionen, men baserat på anteckningar på fältkartor dessa år bedömer vi att antalet ungar då var minst 0,5 ungar per par. *Number of breeding pairs of Black-headed Gulls 1992-2008 and number of fledglings 1992-2008 in Tåkern. During the years 1988-91 we estimate the number of chicks to at least 0,5 per pair.*

Figur 25. Skratmååens häckningsplatser i början av juni 2008, 1450 par. *Breeding sites 2008 of the Black-headed Gull in early June, 1450 pairs.*

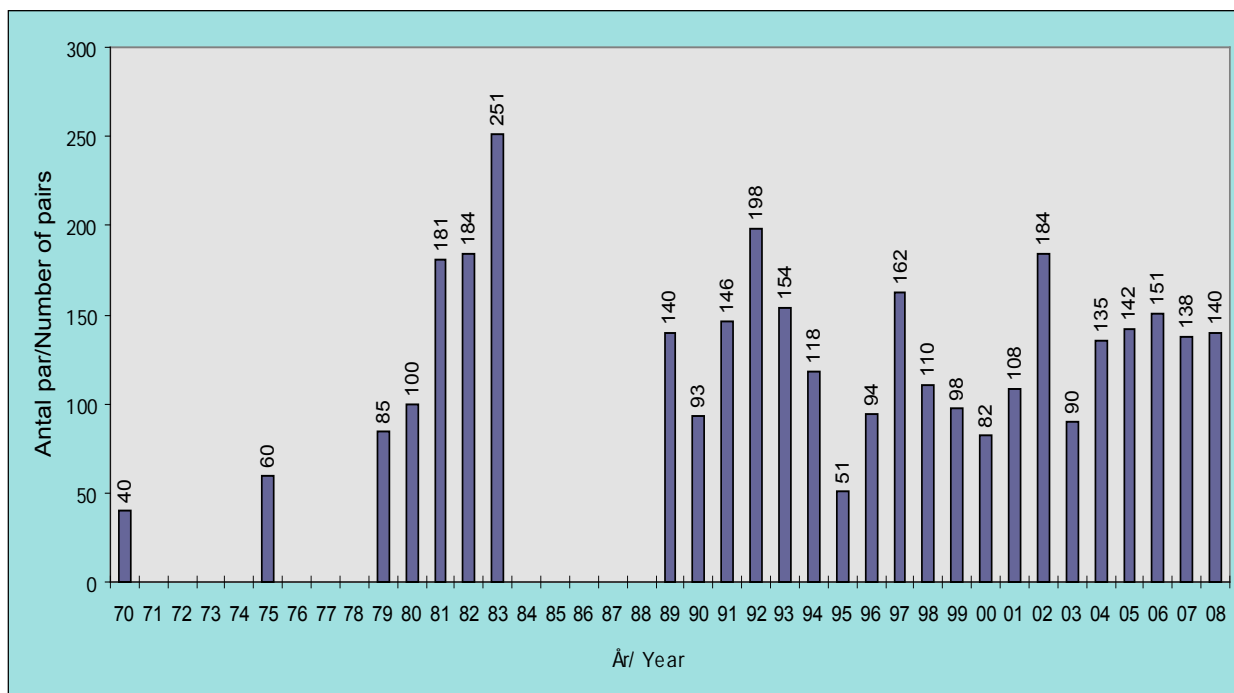

Fisktärna *Sterna hirundo*

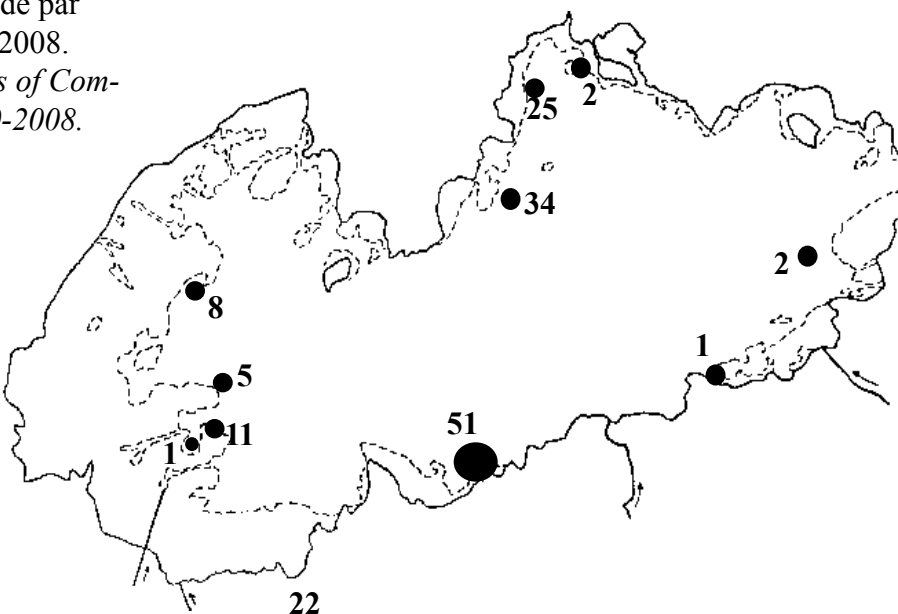
Lars Gezelius

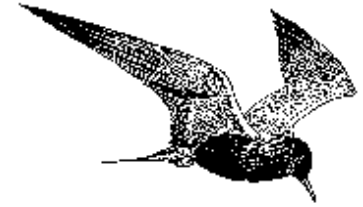
Årets första observation gjordes 22 april. I år häckade 140 par fisktärnor i Tåkern, vilket är något över medeltalet för åren 98-07 som är 124 par. Populationen i Tåkern uppvisar en stor variation i antal med relativt snabba svängningar. De senaste åren har det varit en svagt nedåtgående trend. Spridningen av kolonierna i sjön var även i år ganska stor, vilket framgår av kartan nedan. Största kolonin fanns vid Glänås, huvudsakligen på flottarna. Uppskattningsvis kom minst 150 ungar på vingarna vid sjön detta år, vilket ger drygt en unge per par. De konstgjorda träflottarnas (totalt sju st) attraktivitet var stor detta år. I år häckade 57 par fisktärnor (41 %) på flottarna mot 38 - 45 par åren 2003-06. De flesta (40 par) nyttjade de tre nya flottarna vid Glänås. I övrigt fyra par på de två gamla flottarna vid Glänås samt två par på flotten i Svälunge och 11 par på flotten i Renstad yttre. Kullstorleken kontrollerades i 70 bon början av juni. Medelkullstorleken var 2,8 ägg. Under året ringmärktes 92 ungar, de flesta på flottarna vid Glänås samt vid Renstad Yttre. Inga återfynd har rapporterats.

Figur 26. Antalet häckande par fisktärnor i Tåkern 1970-2008.
Number of breeding pairs of Common Tern in Tåkern 1970-2008.

Figur 27. Fisktärnans häckningsplatser (antal par) i Tåkern 2008, totalt 140 par.
Breeding sites (number of pairs) of Common Tern 2008, in all 140 pairs.

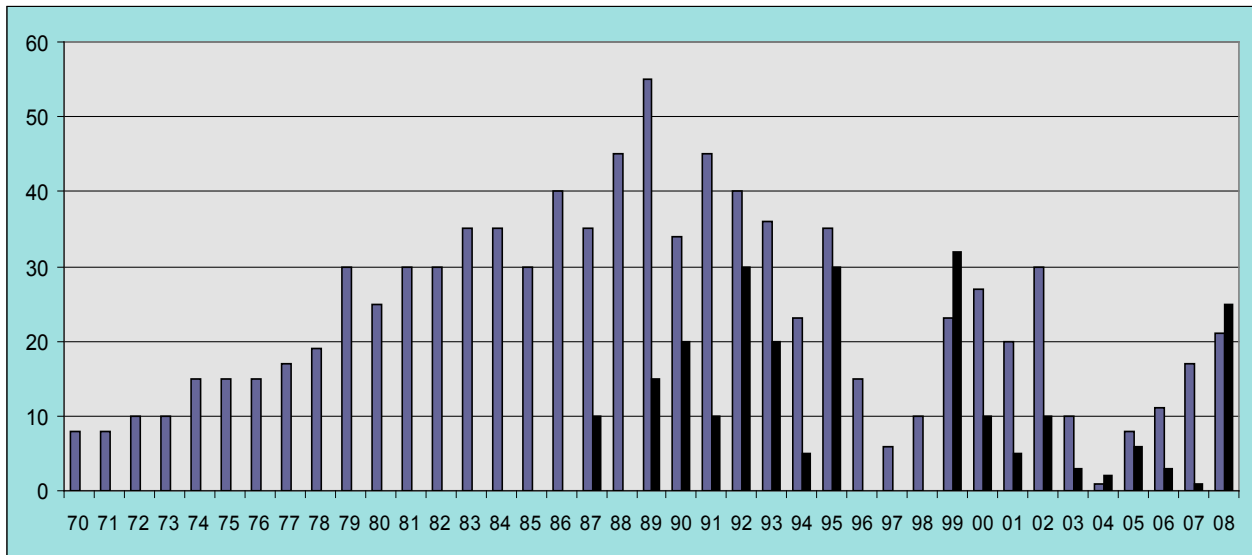

Svarttärna *Chlidonias niger* (VU)

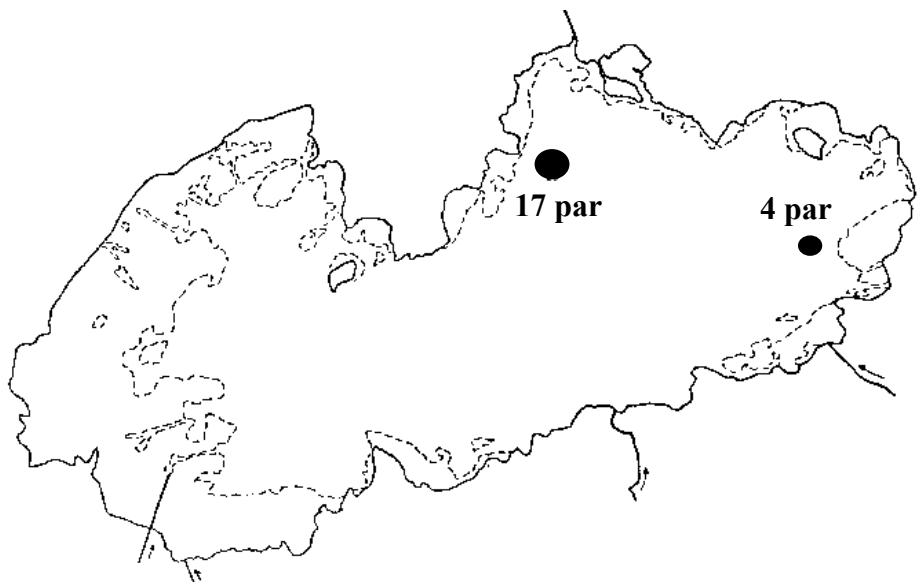
Lars Gezelius

Efter toppåren i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet har populationen fluktuerat ganska kraftigt med en minskande trend och ungfågelproduktionen är sällan god. De senaste åren har dock populationen en ökande trend. Årets första svarttärna sågs 11 maj vid Glänås. Svarttärnorna hade antligen ett gott år vid sjön och minst 21 par häckade utanför Furåsa udde (4) och vid Tovören (17). 10 par påbörjade häckningen vid Furåsa, men bara fyra par fullföljde. De sex par som avbröt vid Furåsa kan ha börjat om vid Tovören eftersom den kolonin påbörjades senare. Totalt bedöms 25 ungar ha kommit på vingarna. 20 ungar kunde ringmärkas, vilket är det tredje högsta någonsin vid Tåkern. Äggkullstorleken kontrollerades i 14 bon i juni och det var tio bon med tre ägg, tre bon med två ägg och ett bo med ett ägg, vilket ger ett medeltal på 2,6 ägg per par. I 55 bon i slutet av 1990-talet var medelkullstorleken 2,9 ägg. Tre ungfåglar sågs vid Sjötuna 7 augusti.

Figur 28. Antal par 1970-2008 och ungprouktion (svarta staplar) 1987-2008 hos svarttärna. *Number of breeding pairs of Black Tern 1970-2008 and number of fledglings (black bars) 1987-2008 in Tåkern.*

Figur 29. 21 par svarttärnor påbörjade häckning (svarta punkter). *21 pairs of Black Tern started breeding (at the black dots).*

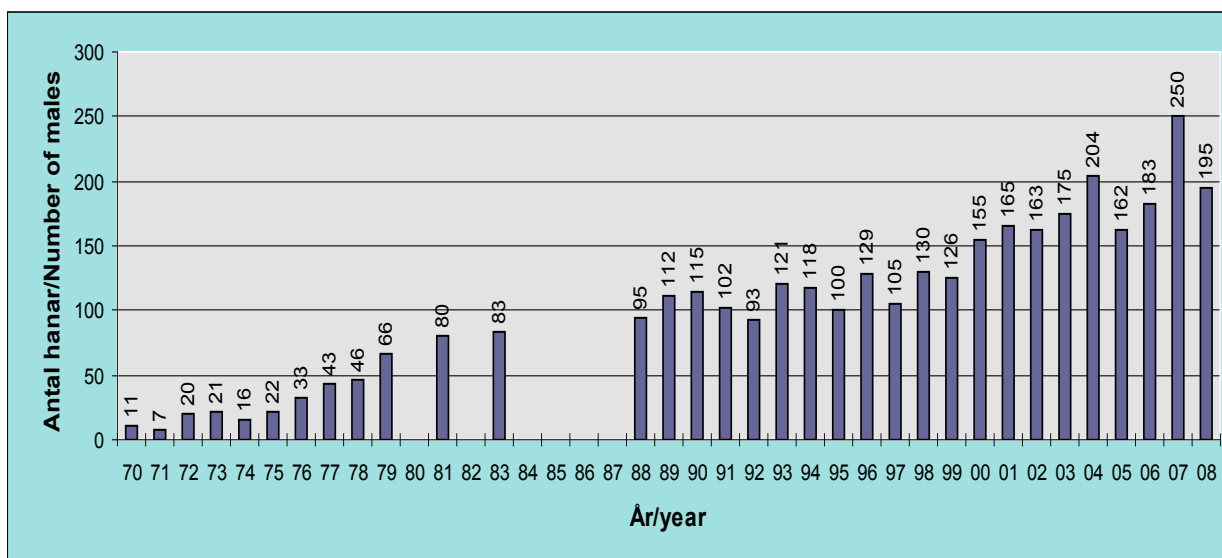

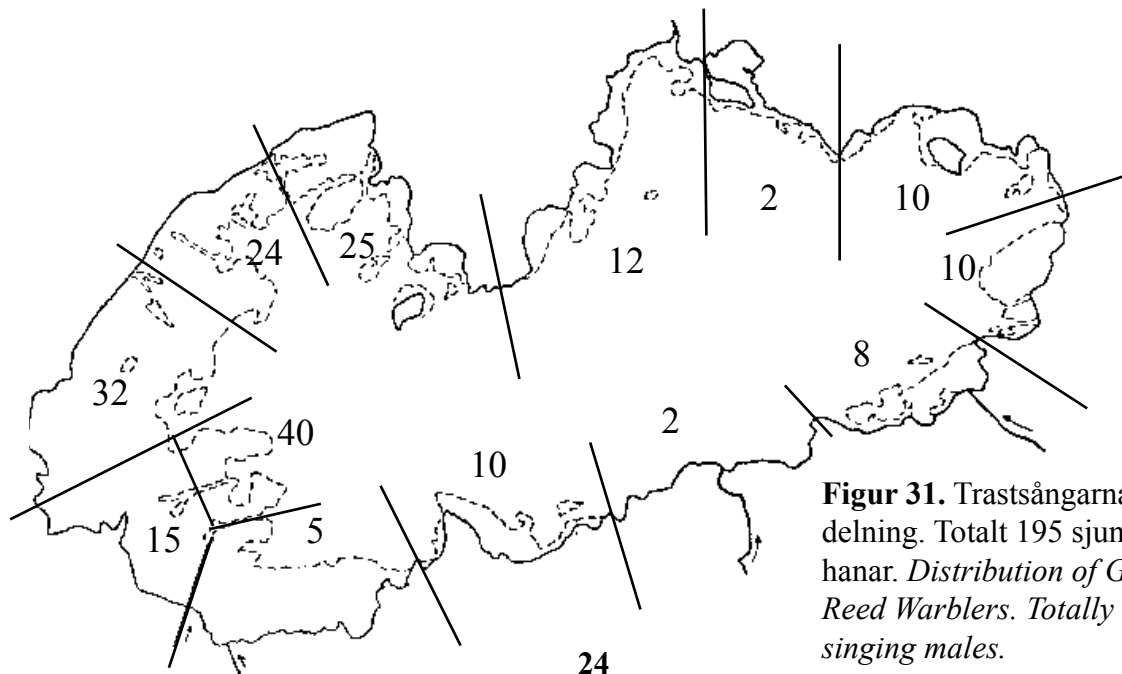
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (NT)

Lars Gezelius

Årets insats koncentrerades på att inventera antalet sjungande hanar. Första trastsångaren hördes redan 28 april. I stort sett alla vassområden blev inventerade och sjungande hanar prickades in på vasskartor från 20 maj till 17 juni. Flera områden blev besökta mer än två gånger. Årets inventering slutade på 195 sjungande hanar, vilket är det näst högsta antalet vid Tåkern någonsin och i linje med den utplaning av populationskurvan som kunnat skönjas kring 200 hanar, med undantag för fjolårets rekord på 250 hanar. Det är mycket höga tätheter i Renstad Yttre och vid kanaler och laguner i västra vassarna samt Källstadviken och ökningen från 2006 ligger helt i den västra delen från Renstadvassen till Yxstad. I övriga områden är antalen likvärdiga med de närmast föregående åren. Inga adulta fåglar ringmärktes och endast ett bofynd gjordes. Under den standardiserade märkningen vid Renstad kanal i juli-september fångades ingen trastsångare. Fångststatistiken vid Renstad kanal följer inte helt antalet sjungande hanar och har i synnerhet inte gjort det de senaste två åren. Vassen vid märkplatsen är fortfarande påverkad av det höga vattenståndet i juli-augusti i fjol.

Figur 30. Antalet revirhävande trastsångare i Tåkern 1970-2008. *Number of singing males of Great Reed Warbler in Tåkern 1970-2008.*

Figur 31. Trastsångarnas fördelning. Totalt 195 sjungande hanar. *Distribution of Great Reed Warblers. Totally 195 singing males.*

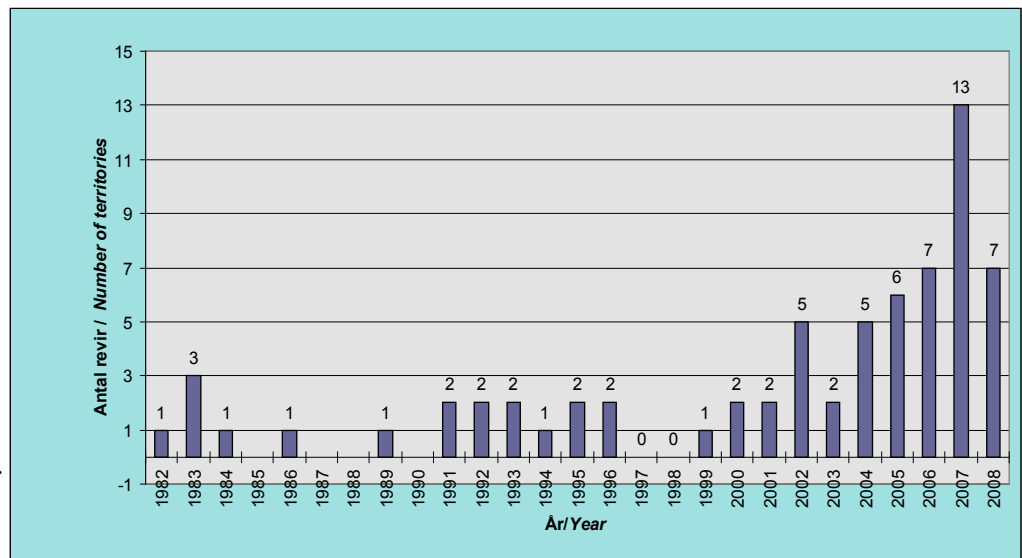

Vassångare *Locustella luscinioides*

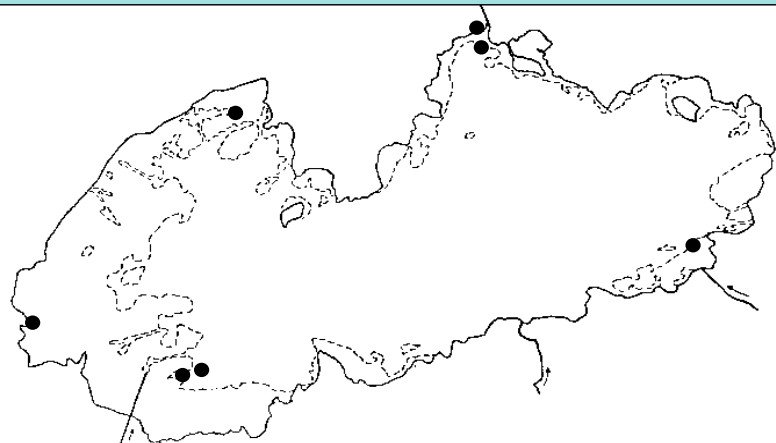
Lars Gezelius

Tåkernpopulationen av vassångare torde vara en av de största i landet (vilket är typiskt för Tåkerns hårt vassanknutna häckfåglar, och den nu gör sällskap med rördrom, brun kärrhök, trast-sångare och skäggmes i den kategorin). Första observationerna av arten i Tåkern gjordes 1972 och -74. Årligt rapporterad i enstaka ex vid sjön var den under perioden 1982 - 2001. Första säkerställda häckningen dokumenterades 1996, då ett bo med fyra ägg påträffades och två boungar senare kunde märkas. Det var då det första bofyndet av arten i Sverige och följaktligen de första boungar av arten som märktes i landet (Vingspegeln, Gezelius 1996). Under åren 2002-2007 dokumenterades stadigt fler revirhållande hanar och under dessa år fångades ungfåglar av arten i juli i samband med nätfångsten i vassen vid Renstad kanal, omständigheter som tyder på häckning i sjön. Det höga antalet stationära hanar gjorde det intressant att mer systematiskt försöka fånga och ringmärka dessa i sina revir. Arten är relativt lätt att locka in i nät med bandspelare. Hanarna reagerar starkt på uppspelning av en artfrände i reviret och oftast krävs bara någon minuts väntan innan fågeln sitter i nätet. På så vis kunde i fjol sju hanar fångas in och ringmärkas. De försågs även med individuella kombinationer av färgringar för att kunna följa dem i fält och dokumentera ev. förflyttningar utan ytterligare infångande. I samband med fångsten bestäms fågelns ålder och flera biometriska data om fåglarna samlas in. De avläsningar av färgmärkta hanar som gjordes under 2007 tyder på att de i hög grad är stationära i sina revir. Under vår och försommar noterades revirhävande vassångare på sju platser, vilket innebär en minskning jämfört med 2007. En revirhållande hane kontrollerades som var märkt i samma revir året innan. Fyra ungfåglar märktes vid Renstad kanal under sensommaren.

Figur 32. Antalet revirhävande vassångare i Tåkern 1992-2008. *Number of singing males of Savi's Warbler in Tåkern 1992-2008.*

Figur 33. Revir av vassångare i Tåkern 2008. Totalt minst 7 sjungande hanar. *Distribution of territories of Savi's Warbler. Totally in all at least 7 singing males.*

Skäggmes *Panurus biarmicus* (NT)

Lars Gezelius

Kylan och tillgången på mat spelar stor roll för skäggmesens överlevnad under vintern. Vintern 07/08 blev relativt mild. Endast tre nätter i dec -feb var under - 5 grader. I mars kom dock ett par nätter under - 10 grader (uppgifter från Västerlösa). Det var sålunda ingen exeptionellt svår vinter ur skäggmessynpunkt får man förmoda. Under vintern sågs endast enstaka skäggmesar, men besöken i vassen var få pga det dåliga isläget.

Häckningsstudier

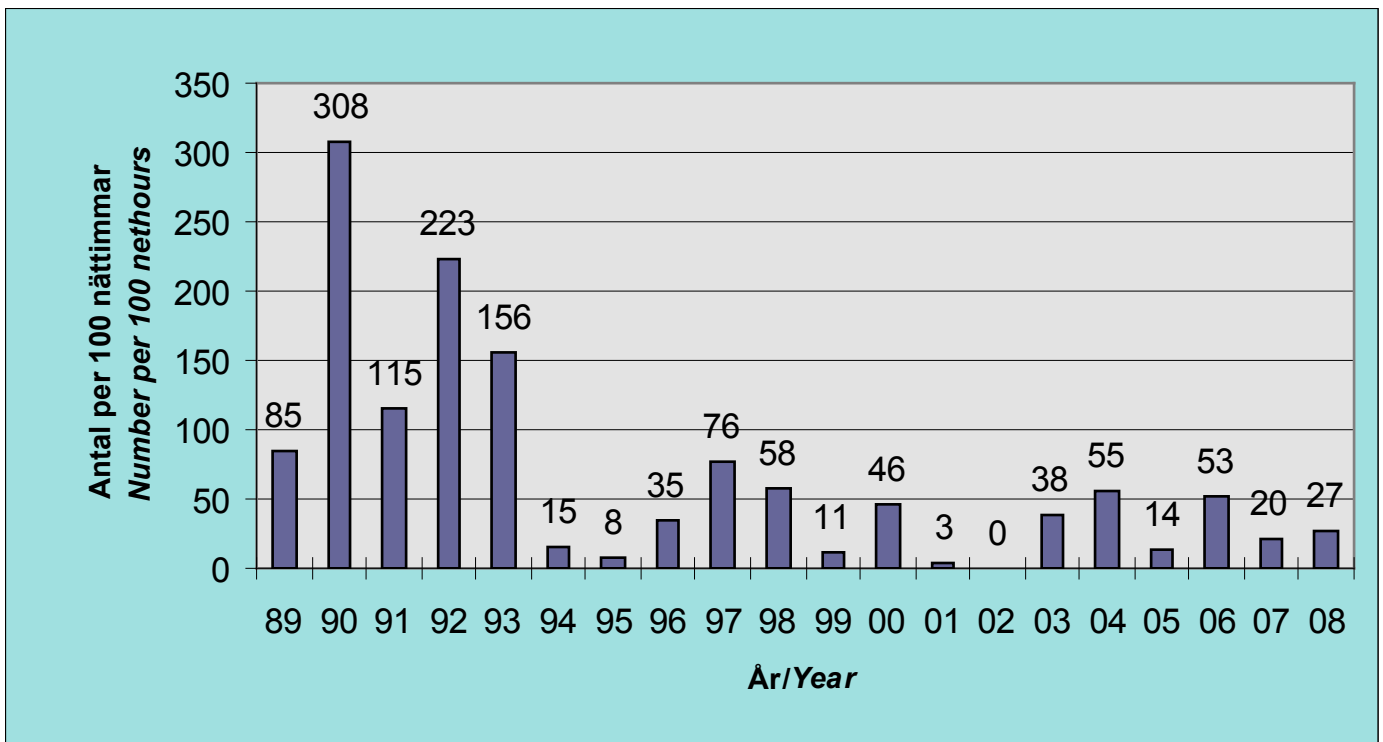
Detta år gjordes inga häckningsstudier av arten.

Höstmärkning

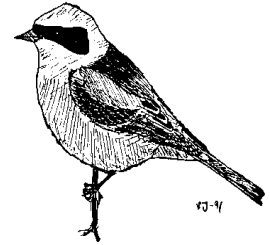
Totalt märktes 146 flygga skäggmesar, de flesta vid den standardiserade fångsten vid Renstad kanal. I figur 35 visas fångsten per nättimme under september-oktober för de senaste åren, vilket kan ge en fingervisning om förändringar av populationsstorleken. Mellan 1993 och -94 skedde en kraftig minskning och därefter har populationen legat på en lägre nivå och fluktuerat. Medelfångsten 1998-2007 är 30 fåglar per 100 nättimmar så årets antal på 27 ligger nära medel. I månadsskiftet september - oktober noterades viss högflykt. Inga grupper sågs dock lämna Tåkern.

Återfynd/kontroller

Hittills har ett återfynd rapporterats från 2008. En hona som märktes 7 september kontrollerades i Norge utanför Oslo efter 42 dagar (19 oktober).

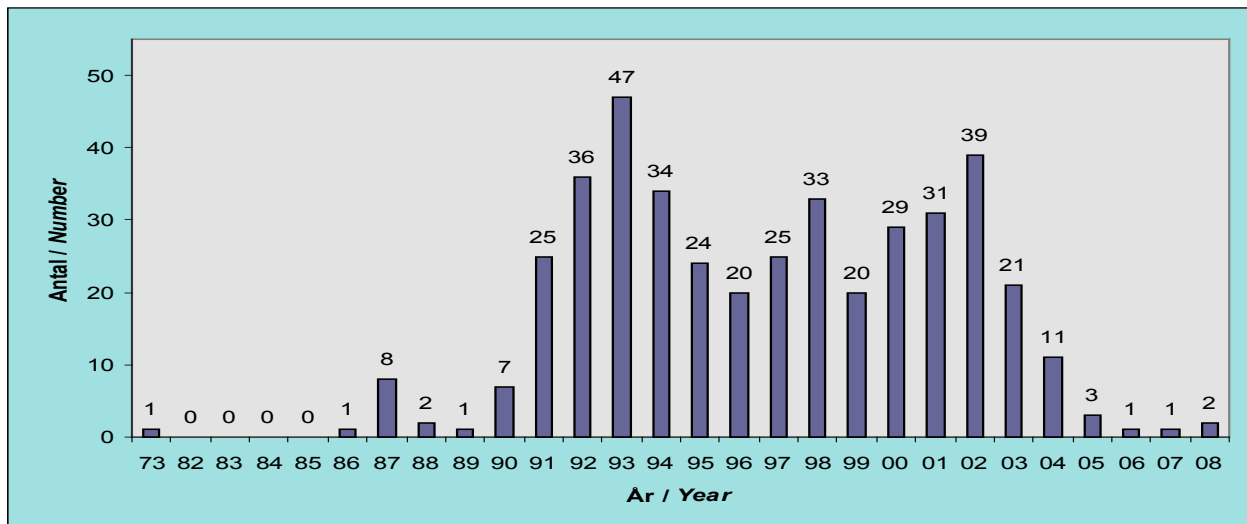
Figur 34. Antalet fångade skäggmesar per 100 nättimmar under september-oktober 1989-2008.
Number of trapped Bearded Tits per 100 net-hours during September-October 1989-2008.

Pungmes *Remiz pendulinus* (VU)

Karl-Martin Axelsson

Pungmesen var även under 2008 en mycket sällsynt fågel vid Tåkern. Under säsongen hittades endast två hannästen och två olika hanar observerades. Båda hannästena hittades i kanalerna utanför Ramstad och var byggda i björkar. En snabb utblick tyder på att arten genomgått samma negativa utveckling även i andra delar av Sverige. I Norrköping, där arten under många år har haft en av de större förekomsterna för landet, hittades under 2008 endast fem hannästen och inget av dessa ledde till häckning (Vuorinen J. och Svensson J, muntligen). Detta kan jämföras med 1990-talet då man i Norrköpingsområdet normalt hittade ca 30 påbörjade bobyggen per säsong, varav ca 5-10 ledde till häckningar. En sökning på Artportalen ("Svalan") efter observationer av pungmesar under 2008, där någon typ av häckningskriterier rapporterats, resulterade i 80 träffar. Av dessa var 46 från Örebro län, fördelat på nio lokaler, vilket antyder att det är där som arten för närvarande har sitt starkaste fäste i landet. Övriga observationer gjordes i Skåne (25), Halland (5), Kalmar (3) Östergötland (3) och Gotland (1).

Figur 35. Antal funna påbörjade/kompleta pungmesbon vid Tåkern 1973-2008. *Number of found nests of Penduline tits (in various stages) at Tåkern 1973-2008.*

Figur 36. Pungmesbonas (hannästen) läge. *Locations of the Penduline Tit nests.*

Ringmärkning / Bird ringing

Lars Gezelius

Under året märktes 2378 fåglar av 57 arter, vilket är nära nog identiskt med 2007 års siffror. Totalt har nu nästan 93000 fåglar av 153 arter märkts i Fältstationens regi sedan starten 1964. Året bjöd inte på någon ny märkart för stationen men det blev årsrekord för vattenrall och st. hackspett. 728 fåglar märktes av Göran Bergengren vid Slästorp, Boxholms kommun, bl.a. hackspettarna samt många mesar, finkar, siskor och sparvar.

Märkning av boungar

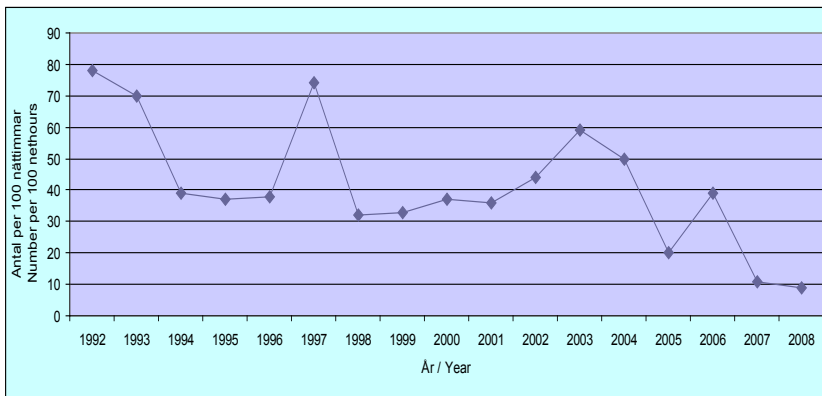
Under året märktes 938 boungar av 17 arter, vilket är normalt antal jämfört med de senaste fem årens antal kring 1000. Arbetet koncentreras som vanligt på måsar och holkhäckande arter, i år kompletterades med skäggmes. Skrattnås och fisktärna märktes i måttlig omfattning. Mest anmärkningsvärt är kanske att trastsångare tyvärr uteblev helt i märkprotokollen för andra året i rad. Bland ovanliga märkartar detta år var 53 skrântärnor i Gryts skärgård. Märkning av boungar i holkar resulterade i 463 ex vilket är ett förhållandevis högt antal. Flest även i år blev det av svartvit flugsnappare med 270 ungar märkta.

Höstmärkning

Fångstinsatsen vid Renstad kanal 2 juli till 18 oktober resulterade i 2518 nättimmar varav 2468 föll inom ramen för den standardiserade vassmärkningen. Antalet nättimmar (standard) var i juli 1012, i augusti 1039, i september 355 och i oktober 112. Vad gäller trender uttryckt som antalet fåglar märkta per 100 nättimmar kan vi konstatera att det blev synnerligen låga antal för de typiska vassarerna. För rörsångaren noterades det lägsta antalet sedan starten av standardmärkningen 1992 (fig. 38). Även sävsångaren fångades i låga antal, sex per 100 nättimmar, vilket är under medel på 13. Sävsparven hade däremot en något mer normal säsong med tre fångade per 100 nättimmar jämfört med medeltal kring fem. Under hösten ringmärktes 16 dvärgbeckasiner vid Glänås och Furåsa under perioden 14 september till 13 november.

Återfynd och kontroller

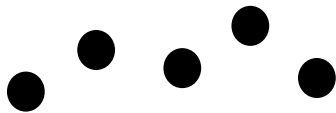
Hittills har 14 återfynd/kontroller rapporterats under året. Nämnvärda är en dvärgbeckasin märkt 2006 som sköts i Frankrike i november. En skrântärna lästes av i augusti i Holland. En göktyta kontrollerades i Belgien (2 september) liksom två rörsångare. En storskarv märkt i Blekinge 2006 rapporterades drunknad i bottengarn i Sommen i augusti. Återfynd av skrattnås och skäggmes återges under dessa arters redovisning i denna rapport.

Figur 37. Antal fångade rörsångare per 100 nättimmar 1992 - 2008.
Number of trapped Reed Warblers per 100 net hours 1992-2008.

Tabell 4. Antalet ringmärkta fåglar 2008. Inom parentes anges hur många som var boungar. Number of ringed birds in 2008. Ringed as nestlings within brackets.

Brun kärrkök <i>Circus aeruginosus</i>	6	(6)
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	1	
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	5	
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	2	(2)
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minima</i>	16	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	2	
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>	121	(121)
Skrântärna <i>Sterna caspia</i>	11	(11)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	92	(92)
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	20	(20)
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	10	(10)
St. Hackspett <i>Dendrocopos major</i>	11	
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	1	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	12	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	21	(2)
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	1	
Koltrast <i>Turdus merula</i>	28	(2)
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	6	
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	2	
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	4	(4)
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	1	
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	4	
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenob.</i>	142	
Kärrensångare <i>A. palustris</i>	7	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	222	
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	1	
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	4	
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	12	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	3	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	6	
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	1	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	63	
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	1	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	1	
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	279	(270)
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	146	
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	4	
Entita <i>Parus palustris</i>	13	
Talltita <i>Parus montanus</i>	1	
Svartmes <i>Parus ater</i>	13	(9)
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	275	(127)
Talgoxe <i>Parus major</i>	353	(165)
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	35	(25)
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	3	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1	
Skata <i>Pica pica</i>	3	(1)
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	71	(71)
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	1	
Pilfink <i>Passer montanus</i>	41	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	35	
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	11	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	152	
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	9	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2	
Stenkäck <i>Coccothraustes coccoth.</i>	1	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	22	
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	65	
arter/species (57)		
Summa/Totally:	2378	(938)

Punktrutt Tåkern runt / *Standard route around Tåkern*

Lars Nilsson

På sjuttioalet fanns ett antal fasta punktrutter i Tåkern som inventerades under framförallt häckningstid. De var belägna i det sydvästra vassområdet och förflyttningarna mellan punkterna skedde med kanot. Som förste inventerare fungerade Gunnar Björkman. Vissa rutter blev med tiden oframkomliga pga dåligt underhållna kanaler (igenväxning). Därför slutade rutterna att paddlas i slutet av 70-talet. Materialet som samlades in är bara grovt bearbetat.

Fältstationen återupptog 1998 arbetet med fasta punktrutter. En rutt består av tjugo punkter som inte får ligga för nära varandra (för att förhindra dubbelräkning). Rutten startas senast en timme efter soluppgången och vid varje punkt noteras alla fåglar som ses eller hörs under fem minuter. Eftersom avsikten var att kunna genomföra inventeringarna när som helst under året lades punkterna utmed det allmänna vägnätet runt sjön, "Giro di Tåkern" var skapat. Tanken var också att samla in data om jordbrukslandskapets fåglar, något som oftast legat lite vid sidan om den ordinarie verksamheten. Förfarandet följer reglerna för Svenska Häckfågeltaxeringen. Där beskrivs också varje punkt avseende biotop. Fyra poäng fördelas på de fyra huvudbiotoperna; barrskog, lövskog, åker/bete och myr/hygge. För vår rutt blev fördelningen åker 70 poäng, lövskog 7 poäng och myr 3 poäng. Utan tvekan en rutt i jordbrukslandskapet !

Huvudmålet är att inventera rutten en gång omkring nyår och en gång under häckningstid i början av juni. Det är viktigt att vädret vid inventeringstillfället är bra, dvs utan besvärande nederbörd eller blåst. Det är också en fördel om samma personer återkommer som inventerare. Vinterinventeringen genomfördes för tolfte året i januari 2009, medan tio inventeringar hittills gjorts i juni. Fältstationen har också en sommar- och vinterpunktrutt på Omberg som inventerades första gången 2000. Huvudansvar för inventeringarna har Bengt Andersson, Lars Gezelius och Lars Nilsson.

Avsikten med den här typen av inventering är dels att beskriva fågelsamhället och dels att följa förändringar i antalet fåglar över tiden. Detta gör att man bör ha många års resultat för att kunna få någorlunda säkra siffror. I tabellen nedan redovisas hur många individer av ett urval arter knutna till det öppna jordbrukslandskapet som registrerats under de tio år som juniinventeringen gått av stapeln.

Tabell 5. Antal individer av några utvalda arter som noterats vid punktrutten "Tåkern runt" i juni 1999-2008. *Numbers of some selected species along the standard route around Tåkern in June.*

Art/Species	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sånglärka <i>Skylark</i>	60	27	38	42	31	37	31	30	36	23
Ladusvala <i>Barn Swallow</i>	11	7	3	6	7	6	5	9	9	10
Törnsångare <i>Whitethroat</i>	11	13	10	13	11	17	13	14	11	12
Stare <i>Starling</i>	25	12	37	8	20	20	38	51	75	20
Hämpling <i>Linnet</i>	9	6	1	1	10	4	9	2	4	2
Gulspurv <i>Yellowhammer</i>	15	4	6	8	8	6	6	6	6	2
Gråspurv <i>House Sparrow</i>	12	16	3	7	3	10	7	6	10	8

Nattfågelinventering / *Census of night-active birds*

Lars Nilsson

Av tradition genomfördes Fältstationens inventering av nattfåglar i början av juni, i år onsdagen den 4:e. Vädret var gynnsamt ur inventeringssynpunkt; +15 grader och sjunkande, klart och svag vind. I stort sett hela Tåkerns strandlinje kunde täckas in under onsdagen.

Årets inventering var den tjuogoandra i ordningen sedan starten 1986. Tillvägagångssättet har hela tiden varit detsamma med olika personer som svarat för sina respektive strandavsnitt. Huvuddelen av rutterna går utmed strandängar, diken och enskilda vägar, men vissa områden avpatrulleras också med kanot på sjösidan av vassbältet. 1989 och 1991 inventerades inte alla delsträckor och 1998 fick evenemanget ställas in helt p.g.a. dåligt väder under flera dagar.

De yttre förutsättningarna för fågellyssning var i år utmärkta med svag vind och inte alltför kallt. Antalet inräknade individer blev trots detta mycket lågt. För t ex sävsångare är årets 22 ex mindre än hälften av vad som normalt räknas in. Även trastsångare noterades i låga antal och vassångaren uteblev helt i årets protokoll. Den senare har sjungit på flera platser både före och efter nattfågelinventeringen. Det förefaller därför som att nattsångarna helt enkelt haft en dålig kväll.

Tabell 6. Antal revirhävdare som räknades vid nattfågelinventeringen den 4 juni 2008 och motsvarande siffror från tidigare års räkningar. *Number of night-active birds in June 1986-2008.*

	Medel 1986-1995	1996-05	2006	2007	2008
Rördrom	19	24,5	26	20	23
Vaktel	-	0,7	1	-	3
Småfl.sump.	1.2	3,9	1	2	-
M.sumph.	0.2	-	-	-	-
Kornknarr	0.2	0,1	2	-	-
Dubbelbeck.	0.1	0	-	-	-
Storspov	0.9	0,1	-	2	-
Hornuggla	1.1	0,3	2	-	-
Kattuggla	0.3	1,4	-	3	1
Näktergal	5.5	6,3	14	10	6
Gräshopps.	11	3,7	7	5	2
Flodsångare	0.3	0,1	-	-	-
Vassångare	0.4	0,5	2	4	-
Sävsångare	39	62,5	45	52	22
Busksångare	-	0,1	-	-	-
Kärrensångare	1.4	2,2	4	6	4
Trastsångare	24	24,2	28	46	21

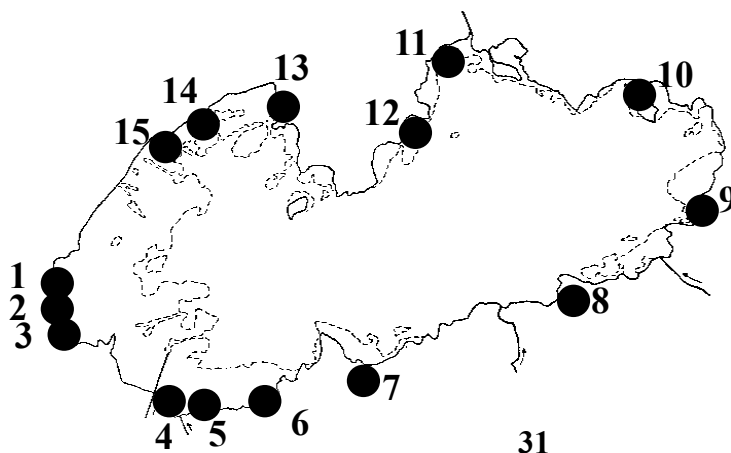
Inventering av Tåkerns strandängar

Lars Nilsson, Bengt Andersson, Anders Elf, Christer Eriksson, Lars Gezelius, Jan Henriksson, Morgan Johansson, Erik Johnsson, Christer Kimgård, Gunnar Myrhede och Eva Vogel-Rödin

Under året har ett stort antal hävdade, öppna strandängar besökts under häckningstid med syfte att dokumentera antalet häckande fåglar. Mest intresse har ägnats de typiska strandängarterna; vadare, ängspiplärka och gulärta. Observationer av andra arter, såsom andfåglar, har naturligtvis också noterats. De stora ängarna med många häckande arter och individer har besökts 5-10 gånger från slutet av april till midsommar. Mindre, och därmed oftast mer lättinventerade, strandängar besöktes 3-5 gånger. I det följande redovisas resultaten från de flesta av strandängarna tillsammans med siffror från tidigare år. I tabellen nedan sammanfattas antalet häckande par av tofsvipa, rödbena och gulärta. Karteringen av dessa arter är ganska enkel och därmed tillförlitlig samtidigt som förekomsten av dessa arter indikerar att områdets hävd är relativt god. När det gäller tofsvipa står siffran oftast för högsta antalet ruvande fåglar och för rödbenan liksom gulärta antalet revirhävdande par. Arealen avser inventerad strandäng inklusive den s.k. blå bården. Två par rödbenor häckade även vid Glänås.

Tabell 7. Antal ruvande tofsvipor och revirhävdande rödbene- och gulärlepar på Tåkerns välhävda strandängspartier 2008, inom parentes anges antal per km². *Number of breeding Lapwings, Redshanks and Yellow Wagtails on the meadows at Tåkern 2008, within brackets are given number per km².*

	Storlek (ha)	Tofsvipa <i>Lapwing</i>	Rödbena <i>Redshank</i>	Gulärta <i>Yellow Wagtail</i>
1. Väversundamaden	22	2 (9)	-	-
2. Charlottenborgsmaden	15	1 (7)	1	2
3. Lövängsborgsmaden	18	4 (22)	2	1
4. Renstadmaden	7	1 (14)	-	-
5. Kvarnängen	16	4 (25)	-	-
6. Bankängen	23	6 (26)	1	-
7. Svanshals äng	21	2 (10)	1	1
8. Sjötuna	9	7 (78)	1	-
9. Furåsa/Hov	23	3 (13)	1	1
10. Säby	16	4 (25)	1	2
11. Herrestad	15	6 (40)	1	2
12. Källstad hopabete	26	4 (15)	2	-
13. Källstadviken	5	1 (20)	-	-
14. Yxstad strand	12	6 (50)	2	2
15. Åsby	19	6 (32)	1	2
Summa:	247	57 (23)	14 (6)	14 (6)

Figur 38. Strandängarnas lägen. *The location of the meadows.*

Charlottenborgsmaden 15 ha

Den här ytan har tidigare legat för fäbot. Med början 1999 startade en restaurering av området. Med hjälp av grävmaskin skapades norr och söder om Charlottenborgskanalen två dammar med öar. De är 0.5-1 m djupa och ca 1 ha stora. Även kanalen har breddats och fördjupats. Av någon anledning har träd planterats på kanalbanken! Den del av ytan som fortfarande är opåverkad av grävning har slagits med slåtterblad under hösten. När vårens högvatten dragit sig tillbaka betas området. Den här ytan är en blandning av olika miljöer med olika behov av hävd. Trots, eller tack vare, detta hopkok av grävmaskinsmiljöer varvat med slåttermad är fågellivet rikt och antalet arter våtmarksfåglar stort. I slutet av april noterades att vegetationen delvis var ganska högvuxen. Maddelen hyser ett par tofsvipor och ett par rödbenor.

Antal häckande par:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Snatterand	1	-	-	-	2	-	1	1	2
Årta	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Skedand	1	1	2	1	2	2	1	-	-
Tofsvipa	6	6	6	4	3	5	4	2	1
Brushane	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeck	2	6	5	3	4	5	4	4	3
Rödbena	2	2	1	2	3	3	3	2	1
Gulärta	-	-	-	-	1	-	-	1	2
Ängspiplärka	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Vitkindad gås	1 ex 22 maj
Svarthakedopping	2 ex i dammen V om maden 22 maj
Vit stork	1 ex 19 maj

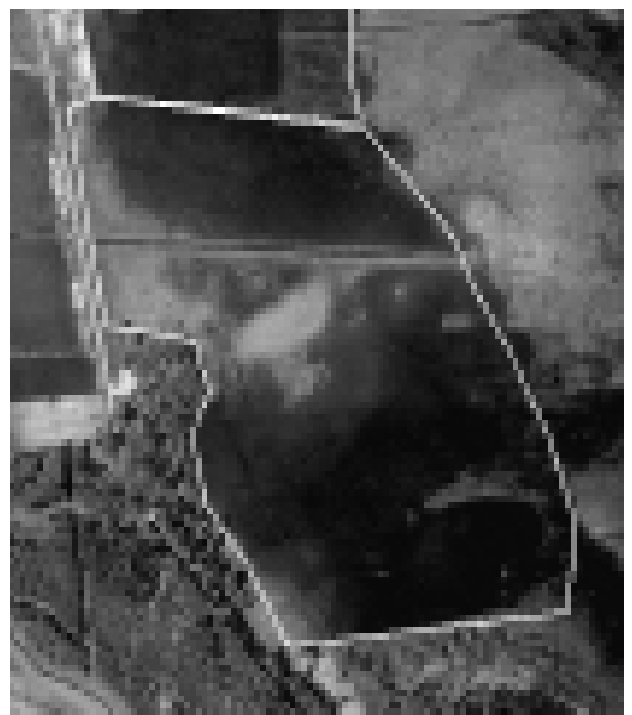
Lövängsborgsmaden 18 ha

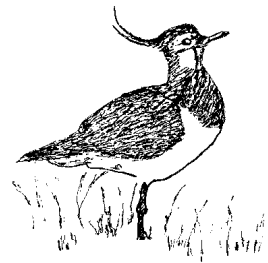
1988 påbörjades restaureringen av Lövängsborgsmaden genom fräsning och hela dagens yta om ca 18 ha blev klar 1991. Restaureringen har bekostats av Tåkernfonden WWF. Maden sköts genom slåtter och den utförs med ett rotorslätteraggregat i augusti. Det slagna gräset strängläggs och samlas upp alternativt eldas. Efterbetning sker med hästar. Slåttern och betet har gjort att ytan är mycket välhävdat. Karaktäristiskt för slåtterängen är att gräset växer kraftigt när värmen kommer och vattnet sjunker undan. Det gör att fåglarna kan vara svårsedda från mitten av maj och fram till slåttern. Ytan inventerades på fåglar från slutet av april när de första viporna lägger ägg till mitten av juni. Inventeringen genomförs med hjälp av handkikare och tubkikare från plattformen och den närliggande vägen. Under senare år har vattenståndet varit högt under våren. Glädjande nog har både gulärulan och ängspiplärkan kommit tillbaka som häckfåglar efter flera års frånvaro.

	medel 1993-99	2000-2004	2005	2006	2007	2008
Årta	1.4	0,2	2	1	-	-
Småfläckig sumph.	1.3	1,2	2	2	2	1
Tofsvipa	13	7	9	4	5	4
Enkelbeckasin	ca 14	12	15	8	6	7
Dubbelbeckasin	0.3	0,2	-	-	-	-
Rödbena	4.7	3	2	2	3	2
Brushane	0.4	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	1	0,4	-	-	1	1
Gulärula	0.7	0,2	-	-	-	1

Övriga observationer:

Nilgås 1 ex 29 maj
 Lärkfalk 12 ex 19 maj, 6 ex 20 maj
 Vassångare 1 ex sjöng under större delen av maj i kanten av den stora vassen.

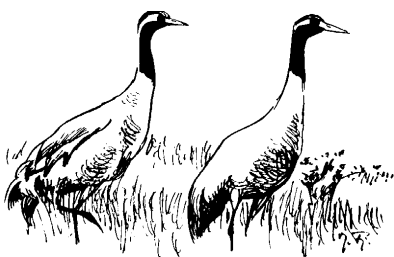
Renstadmaden 7 ha

Restaureringen av denna slåttermad strax öster om Ramstad kanal påbörjades under hösten 1997 i Länsstyrelsens regi med buskröjning och fräsning av starrtuvor. Den restaurerade ytan är ca 7 hektar. Maden kan avspanas väl från vallen eller vägen söder om maden. I augusti 2002 släpptes de första betesdjuren på ytan som varit obetad under många år. Betestrycket blev dock för svagt och under efterföljande vår fanns mycket långt fjolårsgräs och stora tuvor. Från 2003 har betningen fungerat tillfredsställande. Det ofta höga vattenståndet under tidig vår missgynnar tofsviporna. I gengäld kan andra arter då gynnas t.ex. enkelbeckasin och sumphöns. I slutet av maj fanns 11 vuxna nöt med sju kalvar inom ytan.

Antal häckande par:

	medel 1998 - 2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gräsand	1,3	2	1	-	-	-
Årta	0,2	-	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,0	1	1	1	1	-
Tofsvipa	3,3	2	4	3	1	1
Enkelbeckasin	5,2	4	3	6	2	1
Rödbena	0,3	1	-	1	1	-

Övriga observationer:

Kvarnängen 16 ha

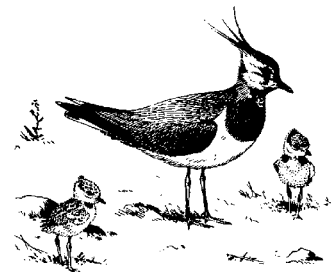
Effekterna av restaureringen 1993 då den blå bården bearbetades med specialmaskin har efter hand klingat av. Betestrycker på ängsmarken är oförändrat bra men tyvärr visar djuren inget större intresse för att beta i den blå bården. Bården är därför helt igenvuxen med högt gräs och kaveldun. Noteringen från dagboken 21 maj 2005 gäller fortfarande: ”en död äng men rätt välbetad”. Många observationer tyder också på att predationstrycket är högt på Kvarnängen bl.a. från räv. Tofsvipan har glädjande nog ökat till fyra par efter de senaste årens kräftgång. Övriga arter är dock fortfarande kvar på låg nivå.

Antal häckande par:

	medel 1985-89	medel 1995-99	2000 -04	2005	2006	2007	2008
Tofsvipa	8.4	18	5	2	1	1	4
Enkelbeck.	3.6	5	4	2	5	3	2
Rödbena	1.6	3	1,8	-	-	-	-
Ängspipl.	2.8	1	-	-	-	-	-
Gulärta	1.6	2.8	0,4	-	-	-	-

Övriga observationer:

Dubbelbeckasin 1 ex 6 september

Bankängen 23 ha

Jämte Sjötuna, Lövängsborg och Kvarnängen den mest besökta strandängen. Ängen är fortfarande i väl hävdad skick även om betestrycket minskat under senare år. Antalet häckande och rastande fåglar har också minskat något. Den blå bården är inte speciellt blå längre bl.a. beroende på att betesdjuren sällan går ut här och betar. Någon form av maskinell bearbetning av bården i kombination med ökat betestryck behövs för att återge Bankängen dess förlorade stjärnstatus.

Antal häckande par:

	medel 1996-99	2000 - 03	2004	2005	2006	2007	2008
Strandskata	1	1	1	1	-	-	-
Tofsvipa	15	12	6	4	10	5	6
Enkelbeck.	3	1,8	3	8	10	6	2
Rödspov	0,25	-	-	-	-	-	-
Storspov	0,25	0,3	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1,3	-	-	1	1	1
Gulärta	-	0,8	1	1	1	1	-

Övriga observationer:

Bläsgås	1 ex 28 maj
Nilgås	1 ex 27-28 maj, Östergötlands första!
Gravand	2 ex 29 mars
Snatterand	1 par
Kricka	110 ex 24 april
Årta	2 par
Skedand	3 par
Ägretthäger	1 ex 27 april-3 maj

Svanshals äng 21 ha

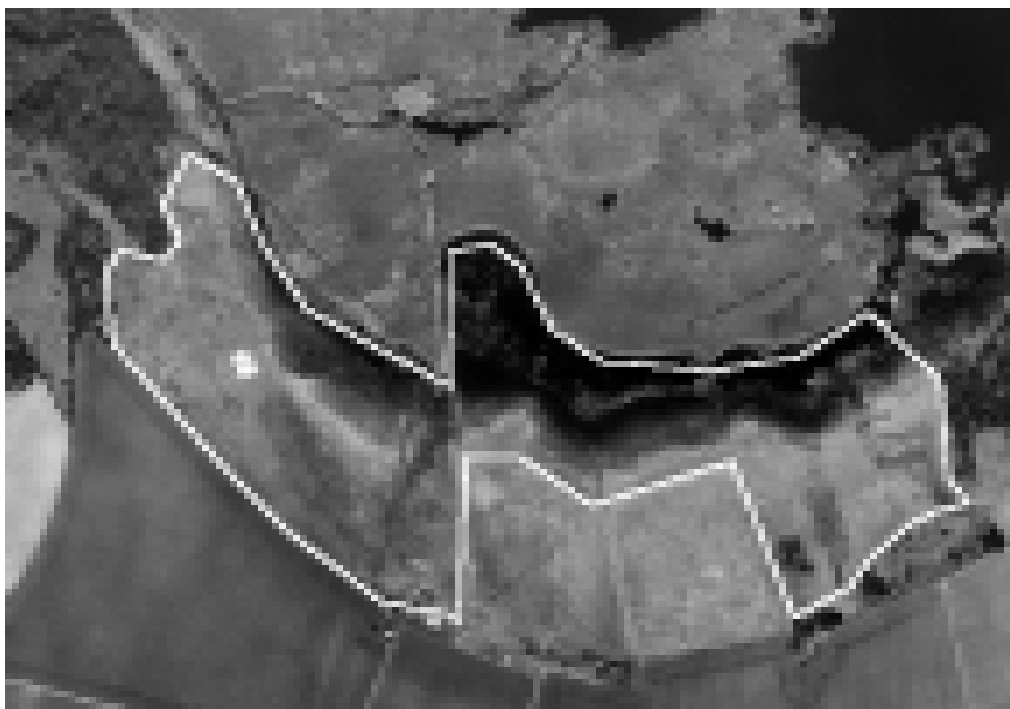
Observationerna har dels skett från vandringsleden som går genom ängen och dels från den bro som går över ett dike mitt på ängen. Under de senaste åren har de sämst hävdade avsnitten putsats och betestrycket har ökat. Det har medfört att hävden nu är mycket god över hela området. I slutet av april konstaterades att allt var välbetat, även "åkrarna". Betade gjorde 11 stora köttjur med nio kalvar. Trots detta är antalet häckande fåglar inte imponerande.

Antal häckande par:

	1985-89	1996-2000	2001-2005	2007	2008
Strandskata	0.2	0.4	-	-	-
Tofsvipa	7	14	3	2	2
Enkelbeck.	8	4	3	3	1
Storspov	0.4	-	-	-	-
Rödbena	0.4	1.2	1	-	1
Ängspipl.	2.6	2	0,8	1	1
Gulärta	3.8	3.2	1,6	2	1

Övriga observationer:

Snatterand 1 par

Sjötuna äng 9 ha

Ytan är som helhet mycket välbetad. Fågellivet är därmed mycket rikt. När det gäller antal individer och arter står Sjötuna i särklass bland Tåkerns strandängar. Detta gäller inte minst vadarna som rastar under både vår- och höstflyttning.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008
Strandskata	-	0,2	-	-	-	-
Tofsvipa	3	10	9	7	7	7
Brushane	-	0,8	-	-	-	-
Enkelbeck.	4	4	3	2	1	1
Rödbena	-	2	2	1	2	1
Ängspipl.	1	0,2	-	-	-	-
Gulärta	1	1	0,6	-	-	-

Övriga observationer:

Gravand	1 hane 20 maj	Småtärna	två gamla fåglar 9 augusti
Snatterand	2 par	Svarttärna	12 ad+2 juv 29 juli, 4 ad+1 juv 7 augusti
Stjärtand	1 par 27 maj		
Ärta	1 par		
Skedand	2 par		
M Strandpipare	1 par häckade		
Småsnäppa	1 ex 21 maj		
Skräntärna	som mest 18 ex 9 augusti		

Furåsa - Hov 23 ha

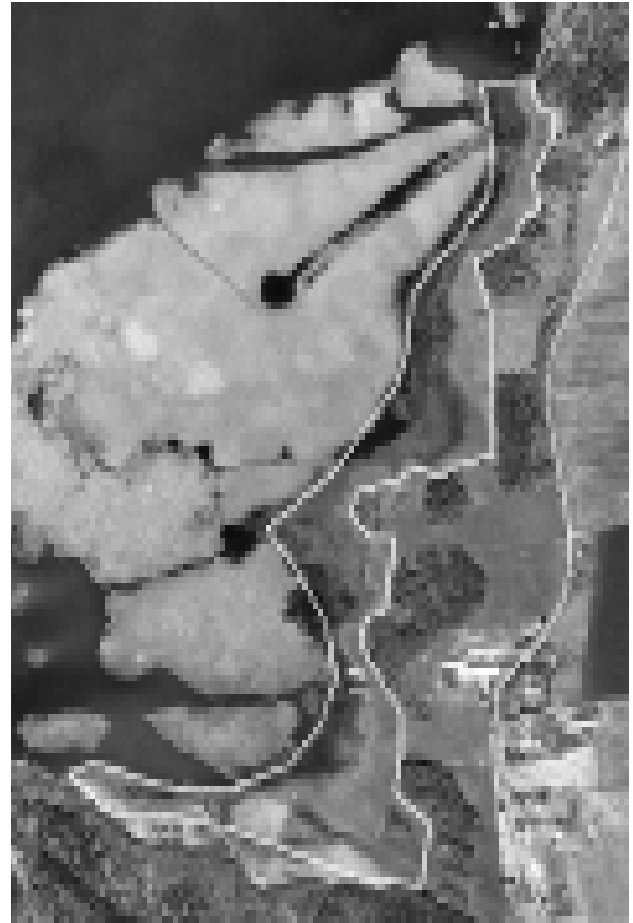
En långsträckt strandäng som delvis ligger inklämd mellan skog och vass. Här har aldrig varit några mängder av häckfåglar men området är ändå attraktivt för rastare och fåglar på näringsök. En viss utglesning av strandskogen och enbuskmarken har skett under senare år. Under 2008 återkom rödbena och ängspiplärka som häckfåglar.

Häckande par:

	medel 2000-04	2005	2006	2007	2008
Tofsvipa	4,8	4	4	4	3
Enkelbeckasin	2,7	4	3	3	4
Rödbena	1	-	-	-	1
Ängspiplärka	1	-	-	-	1
Gulärta	1	-	1	2	1

Övriga observationer:

Gravand	6 ex 2-3 maj
Snatterand	2 par

Säby 16 ha

Området har under lång tid varit välbetat. I början av maj konstaterades dock att beteshävderna var svaga. En del för fågellivet störande element finns i form av ristipp, skjutbana och annan verksamhet. Trots detta är antalet arter och individer högt.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Strandskata	1	1	1	1	1	1	1	1
Tofsvipa	10	15	5	5	4	6	5	4
Enkelbeckasin	?	?	4	4	3	2	3	1
Rödbena	1	2	2	2	1	2	2	1
Ängspiplärka	-	-	1	-	1	1	-	-
Gulärta	3	4	5	4	3	4	3	2

Övriga observationer:

Gravand	1 ex 27 april – 10 maj
Snatterand	3 par
Årta	1 par
Skedand	2 par

Herrestad äng 15 ha

En strandäng som i huvudsak har varit i gott skick under många år. Förutom en torr del finns här en rejäl mad som är ytterst värdefull både för de fåglar som häckar men också för dem som häckar i närheten och har maden som födosöksområde. Ängen är också övernattningslokal för relativt stora mängder gäss tidig vår och sen höst. Betetrycket på östra delen har varit bättre än på många år och kvigorna har också rört sig långt ut i vassen. Den västligaste delen har varit dåligt betad under flera år och uppslaget av björk, en och enstaka tallar torde därför i nuläget medföra klassning som ungskog snarare än strandäng.

Antal häckande par:

	medel 1977-2001	2002-2005	2006	2007	2008
Tofsvipa	12	15	8	4	6
Enkelbeckasin	4	6	7	6	8
Storspov	0.4	-	-	-	-
Rödbena	0.6	1,8	1	2	1
Ängspiplärka	0.6	-	-	-	2
Gulärta	2	2	2	2	2

Källstad hopabete 26 ha

Hopabetet är välbetat och utgör utmärkta häckningsmiljöer för strandängsfåglar. Tyvärr är området svårinventerat pga få utsiktspunkter, vattenhinder, halvvida kreatur och hänsynskrävande rovfåglar.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-04	2005	2006	2007	2008
Strandskata	?	0,6	1	1	1	1	-
M Strandp.	1	-	0,5	-	-	1	-
Tofsvipa	14-18	13	12,8	12	8	4	4
Brushane	1-2	0,2	0,5	-	-	-	?
Enkelbeck.	10-12	5	8,2	8	8	5	2
Storspov	1	-	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1	1,2	1	1	1	-
Drillsnäppa	-	0,4	0,5	-	-	-	-
Ängspipl.	6	1	0,8	-	-	-	-
Gulärta	1-2	2	2,8	2	2	2	-

Övriga observationer:

Vitkindad gås	1 ex 22 maj
Årta	1 par
Skedand	1 par
Stenfalk	1 hona 22 maj

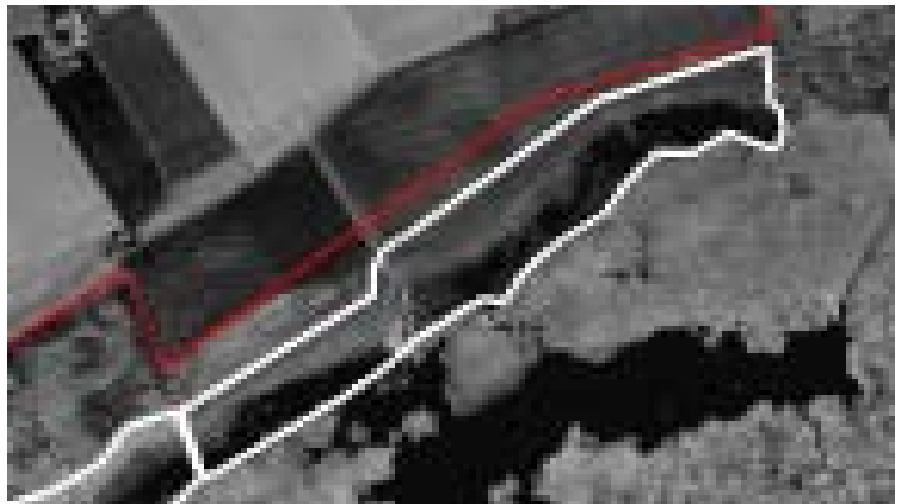
Yxstad strand 12 ha

Området är röjt under senare år och betas därefter med högt tryck. Den 5 juni fanns 37 djur längst i väster. Ängen är smal men öppen och utan träd/buskar förutom i västra kanten. Blå bård- den är öppen hela våren.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tofsvipa	2	9	6	6	6	6
Enkelbeckasin	2	3	2	2	2	1
Rödbena	1	2	1	1	2	2
Gulärta	2	2	2	1	2	2
Ängspiålrka	-	-	-	-	-	1

Övriga observationer:

Snatrand 1 par
 Kricka Max 90 ex 25 april
 Årta 2 par
 Skedand 1 par

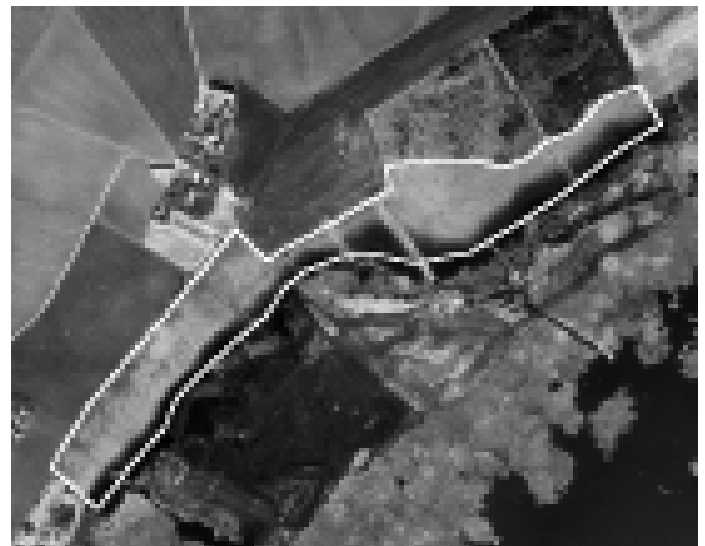
Åsby 19 ha

Området har varit välbetat, ja rent av kortsnaggat, under många år. Mellan ängen och vassen finns en välutvecklad blå bård utan igenväxningssymptom, troligen beroende dels på bra betestryck och dels på det magra underlaget i form av gallstrand.

	medel 2002-2006	2007	2008
Strandskata	0.6	-	-
Tofsvipa	5	8	6
Brushane	0,2	-	-
Enkelbeckasin	2	1	1
Rödbena	2	1	1
Ängspiålrka	0	-	-
Gulärta	3	3	2

Övriga observationer

Spetsbergsgås 1 ex 18 juni
 Kanadagås 2 par m 27 pulli 26 maj
 Snatrand 1 par
 Kricka 150 ex 24 april
 Årta 1 par
 Skedand 3 par
 Svart/grå kråka 1 ex hybrid 22 maj

Övriga observationer i Tåkernbygden 2008

(dock ännu ej granskade av Rrk)

Lars Gezelius

Storkar-änder

En **vit stork** sträckte förbi vid Lövängsborg 19 maj. **Ägretthägrar** uppträdde med ett ex 6 april till 2 maj, med två ex 3 - 31 maj samt ett ex 12 juli till 12 oktober. En **mindre sångsvan** rastade 10-30 mars. Fyra ex av **svarthalsad dopping** sågs från Glänåstornet 25 april. En numera mycket sällsynt gäst i Tåkern. Det här var tredje observationen sedan 1985. Kanske var det fråga om fåglar på väg till Hornborgasjön som gjorde en paus på vägen dit. Övriga simfåglar i Tåkern redovisas på sid 5-7.

Rovfåglar

26 december kunde minst 14 **havsörnar** konstateras vid sjön. **Kungsörnar** (1K+, 2K och 3k+) noterades vid fyra tillfällen januari - mars samt juli och december. Flera observationer av **blåhök** och **fjällvråk** har gjorts under vinterhalvåret. Under våren sågs **röd glada** vid Hov 9 april och vid Bankängen 12 april. Under hösten gjordes sex observationer från 6 augusti till 13 september. En **brun glada** sågs vid Glänås 16 juni. En hane av **ängshök** noterades 3 - 6 juni vid Renstad - Glänås samt en hane vid Säby 18 augusti och en 1 K-fågel vid Kolsbro 21 augusti. **Stenfalk** observerades från januari till början av juni, varav en varnande hona vid Hånger 22 maj. **Tornfalk** sågs vid 17 tillfällen, vilket är mindre än hälften av 2007 års skörd av observationer. En till två **pilgrimsfalkar** observerades vid minst 18 tillfällen under året, dock inga obsar under maj samt i november-december. Två par häckade på Omberg och 3 + 3 boungar märktes. En **aftonfalk**, 2K+ hane, sågs vid Väversunda 19 maj.

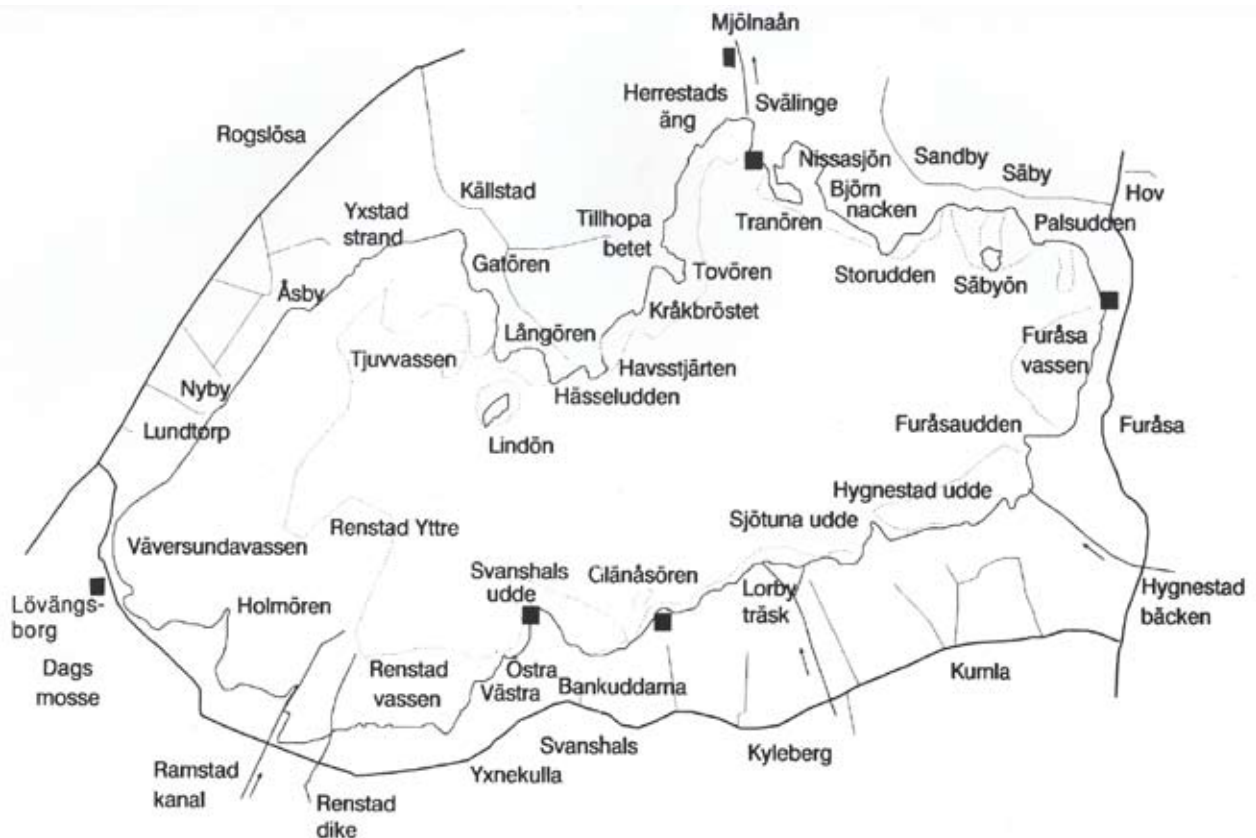
Höns-ugglor

Spelande **vaktlar** har rapporterats från fem platser från maj till juni. **Storspov** har spelat på minst fem platser runt sjön. En flock om 170 **ljungpipare** sågs vid Säby 8 november. En **dubbelbeckasin** spelade vid Lövängsborg 4 - 10 maj. Ett ex stöttes på Kvarnängen 6 september. Tre **smalnäbbade simsnäppor** rastade vid Glänås 7 juli. Under häckningstid noterades ett par mindre strandpipare på Sjötuna äng och en varnande vid Furåsa. I slutet av maj-början av juni fanns ett par **större strandpipare** vid Tovören och som mest rastade 30 ex. på Sjötuna udde 4 augusti. **Kärrensäppor** rastade med som mest 60 ex. vid Tovören 16 juli samt 42 ex vid Sjötuna 10 oktober. Endast tre observationer av **småsnäppa** föreligger; ett ex 21-22 maj, ett ex 31 juli och ett ex 10 oktober, samtliga vid Sjötuna. Där rastade också 10 **spovsnäppor** 17 juli och fyra **kustsnäppor** 20 juli. Den första **dvärgmåsen** (2K) dök upp 3 maj vid Glänås. En gammal fågel sågs vid Glänås 31 maj och 27 juni, samt vid Furåsa 15 juni. Två 2K-fåglar sågs vid Tovören 9 juni. Ytterligare några observationer av enstaka fåglar gjordes i augusti. En **silltrut** noterades 5 april och två ex 27 september. Två **småtärnor** observerades vid Sjötuna 9 augusti. **Skräntärna** noterades från 6 maj - 24 augusti. Som mest dock endast 30 ex vid Sjötuna 20 juli. En **berguv** hördes vid Glänås 7 oktober. **Jorduggla** noterades 4 och 30 maj samt ett ex i början av oktober och två ex 22 november. Två **nattskärror** hördes spela vid Dags Mosse i maj/juni. **Mindre hackspett** observerades på fem platser runt sjön under våren (i april/maj) vid Ramstad, Lövängsborg, Kvarnstugan, Glänås och Svålinge. Endast två observationer av **göktyta** föreligger; en vid Bankängen i maj och en vid Kvarnstugan i juni.

Tättingar

16 juni sågs en **forsärila** vid Glänås och i augusti - september gjordes tre observationer. **Rödstrupig piplärka** noterades 27 maj och 4 oktober. En obs av **blåhake** gjordes vid Herrestad äng 5 september. **Ringtrast** observerades med två ex vid Kolsbro 3 maj. En **mindre flugsnappare** höll till vid Väversunda 4 - 6 juni. **Gräshoppångare** sjöng på ca sju platser under försommaren. I början av juni fanns nio revirhållande **kärrsångare** vid sjön. En **sommargylling** flöjtade vid Holmen 24 maj. Även **rosenfinken** var sparsam med endast en sjungande vid Väversunda 18 juni. **Vinterhämpingar** sågs med 16 ex Bankängen 12 april och 8 ex Svålinge 22 april. En **ortolansparv** rastade vid Kolsbro 9 maj och en hane sågs vid Bankängen 25 maj. Arten är ej årlig vid Tåkern numera. Sju rapporter om **snösparvar** föreligger i januari-mars samt oktober - december, som mest 150 ex vid Kyleberg på Luciadagen annars endast små flockar. **Lappsparv** noterades med ett ex vid Hov 6 april.

Rapportera dina Tåkernobsar på Svalan! www.artportalen.se

Meddelanden från Tåkerns Fältstation

- Nr 1 Meddelande nr 1. Tåkerns Fältstation 1965.
Nr 2 Meddelande nr 2. Tåkerns Fältstation 1966.
Nr 3 Meddelande nr 3. Tåkerns Fältstation 1967.
Nr 4 Meddelande nr 4. Tåkerns Fältstation 1968.
Nr 5 Meddelande nr 5. Tåkerns Fältstation 1969.
Nr 6 Meddelande nr 6. Tåkerns Fältstation 1970.
Nr 7 Meddelande nr 7. Tåkerns Fältstation 1971.
Nr 8 Meddelande nr 8. Tåkerns Fältstation 1972.
Nr 9 Meddelande nr 9. Tåkerns Fältstation 1973.
Nr 10 Meddelande nr 10. Tåkerns Fältstation 1974.
Nr 11 Meddelande nr 11. Tåkerns Fältstation 1975.
Nr 12 Meddelande nr 12. Tåkerns Fältstation 1976.
Nr 13 Meddelande nr 13. Tåkerns Fältstation 1977.
Nr 14 Meddelande nr 14. Tåkerns Fältstation 1978.
Nr 15 Meddelande nr 15. Tåkerns Fältstation 1979.
Nr 16 Meddelande nr 16. Tåkerns Fältstation 1980.
Nr 17 Bergengren, G. & Elderud, C. 1975. Tåkerns fältstation - en presentation. *Vår Fågelvärld* 34:264-267.
Nr 18 Ekstam, U. 1975. Förändringar av fågelfauna och miljö i och vid Tåkern 1850-1974. *Vår Fågelvärld* 34:268-282.
Nr 19 Persson, T. 1975. Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* och rördrom, *Botaurus stellaris*, i Tåkern 1972-1974. *Vår Fågelvärld* 34:283-289.
Nr 20 Jakobsson, L. 1975. Doppingarna i Tåkern. *Vår Fågelvärld* 34:290-295.
Nr 21 Björkman, G. 1975. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Tåkern. *Vår Fågelvärld* 34:296-310.
Nr 22 Nilsson, L., Nilsson, P. & Sandberg, H. 1982. Häckfågeltaxering i vass, särskilt av vattenrall *Rallus aquaticus* och rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. *Vår Fågelvärld* 41:26-28.
Nr 23 Vingspegeln nr 2:1982.
Nr 24 Björkman, G. & Tyrberg, T. 1982. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Sverige 1965-1979. *Vår Fågelvärld* 41:73-94.
Nr 25 Vingspegeln nr 2:1983.
Nr 26 Vingspegeln nr 2:1984.
Nr 27 Vingspegeln nr 2:1985.
Nr 28 Nilsson, P. 1986. Vasslätter vid Tåkern. *Vår Fågelvärld* 45:35-36.
Nr 29 Vingspegeln nr 2:1986.
Nr 30 Vingspegeln nr 2:1987.
Nr 31 Vingspegeln nr 2:1988.
Nr 32 Elf, A. 1988. Vårsträcket av svanar, änder och skrakar vid Tåkern. *Vingspegeln* 7:51-56.
Nr 33 Nilsson, L. 1988. Effekter av vasskörd på den häckande fågelfaunan i Tåkern. *Vår Fågelvärld* 47:310-319.
Nr 34 Vingspegeln nr 2:1989.
Nr 35 Vingspegeln nr 2:1990.
Nr 36 Fältarbete 1990. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1991.
Nr 37 Vingspegeln nr 2:1991.
Nr 38 Milberg, P. 1991: Kålsenap *Erucastrum gallicum* en försvinnande växt vid Tåkern. *Svensk Bot. Tidskr.* 85: 105-109.
Nr 39 Milberg, P. 1991. Vasshättan *Mycena belliae* en förbisedd svampart i Sverige. *Svensk Bot. Tidskr.* 85:171-173.
Nr 40 Fältarbete 1991. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1992.

- Nr 41 Gustavsson, N. & Gezelius, L. 1992. Pungmesen i Tåkern - historik och häckningsbiologi. Vingspegeln 11:32-37.
- Nr 42 Vingspegeln nr 2:1992.
- Nr 43 Elf, A. 1992. Andra fyndet av vitvingad tärna i Östergötland. Vingspegeln 11:88-89.
- Nr 44 Gezelius, L. 1992. Skrattmåsen -ekologi och populationsförändringar. Vingspegeln 11:114-121.
- Nr 45 Tyrberg, T. 1992. Det äldsta kända ornitologiska verket om östgötska förhållanden. Vingspegeln 11:141-142.
- Nr 46 Fältarbete 1992. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1993.
- Nr 47 Vingspegeln nr 2:1993.
- Nr 48 Fältarbete 1993. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1994.
- Nr 49 Vingspegeln nr 2:1994.
- Nr 50 Fältarbete 1994. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1995.
- Nr 51 Nilsson, L. & Hagström, B. 1995. Fågelinventering i Sommen 1994. Vingspegeln 14:27-30.
- Nr 52 Vingspegeln nr 2:1995.
- Nr 53 Tranesjö, J. 1995. Caféguide för Tåkernbygden. Vingspegeln 14:103-108.
- Nr 54 Fältarbete 1995. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1996.
- Nr 55 Vingspegeln nr 2:1996.
- Nr 56 Gezelius, L. 1996. Rödspoven åter vid Tåkern. Vingspegeln 15:86-87.
- Nr 57 Gezelius, L. 1996. Första häckningen av vassångare *Locustella luscinioides* i Östergötland. Vingspegeln 15:88-89.
- Nr 58 Gezelius, L. 1996. Något om häckningen hos Tåkerns skrattmåsar. Vingspegeln 15:142-144.
- Nr 59 Fältarbete 1996. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1997.
- Nr 60 Vingspegeln nr 2:1997.
- Nr 61 Fältarbete 1997. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1998.
- Nr 62 Vingspegeln nr 2:1998.
- Nr 63 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1998. Mjölby 1999.
- Nr 64 Vingspegeln nr. 2:1999.
- Nr 65 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1999. Mjölby 2000.
- Nr 66 Vingspegeln nr. 2:2000.
- Nr.67. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2001. Årsrapport 2000 från Tåkerns fältstation. Mjölby.
- Nr 68 Vingspegeln nr. 2:2001.
- Nr.69 Milberg, P., Gezelius, L., Blindow, I., Nilsson, L., & Tyrberg, T. 2002. Submerged vegetation and the variation in the autumn waterfowl community at Lake Tåkern, southern Sweden. *Ornis Fennica*.
- Nr.70. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2002. Årsrapport 2001 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 71. Vingspegeln nr. 2:2002.
- Nr.72. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2003. Årsrapport 2002 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 73. Vingspegeln nr. 2:2003.
- Nr 74. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2004. Årsrapport 2003 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 75. Vingspegeln nr. 2:2004.
- Nr 76. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2005. Årsrapport 2004 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 77. Vingspegeln nr. 3:2005.
- Nr 78. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2006. Årsrapport 2005 från Tåkerns Fältstation. Mjölby
- Nr 79. Vingspegeln nr. 3:2006.
- Nr 80. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2007. Årsrapport 2006 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 81. Vingspegeln nr. 3:2007.
- Nr 82. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2008. Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 83. Vingspegeln nr. 3:2008.
- Nr 84. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2009. Årsrapport 2008 från Tåkerns Fältstation. Linköping.